

A 16. KERÜLETI FIATALOK ÉLETMÓDJA, ÉLETHELYZETE

**A XVI. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZATI IFJÚSÁGPOLITIKAI KONCEPCIÓT
MEGALAPOZÓ KUTATÁSI BESZÁMOLÓ**

Budapest, XVI. ker. Önkormányzat részére

**Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet
Kutatási Igazgatóság
1134 Budapest, Tüzér utca 33-35.**

2011. október 20.

TARTALOMJEGYZÉK

ABSZTRAKT	3
A KUTATÁS CÉLJA, MÓDSZERE.....	4
A kutatás célja	4
A kutatás módszere	4
Fókuszcsoportos technika vs. survey	4
Fókuszcsoport főbb témakörei	5
Toborzás, adatfelvétel, minta összetétele.....	6
Adatfeldolgozás	7
Módszertani megfontolások.....	8
GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI PROGRAMOK MÚLTJA ÉS JELENE A 16. KERÜLETBEN.....	10
EREDMÉNYEK.....	16
A mai ifjúság jellemvonásai.....	16
Ifjúság asszociációs mező	16
Ki tekinthető felnőttnek?.....	16
A tipikus fiatal	18
Szabadidőeltöltési szokások a 16. kerületi fiatalok körében	21
Szabadidőeltöltéssel kapcsolatos szükségletek, igények a 16. kerületben.....	24
Mit ajánlanának a 16. kerületi fiatalok számára?.....	24
Szabadidőeltöltési hiányosságok a kerületben.....	25
16. kerülethez való viszony	28
ifjúsági problémák a 16. kerületben	30
VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	35
Főbb eredmények, megállapítások	35
Problématérkép	36
Ajánlások az ifjúságpolitikai koncepció kialakításához	37
Az önkormányzat eszközrendszerével megoldható problémák.....	37
Az önkormányzat eszközrendszerével nem megoldható problémák.....	38
IRODALOM	39
MELLÉKLET	41
Fiatal guide	41
Pedagógus guide	41
PPT	41

ABSZTRAKT

A KUTATÁS CÉLJA: A 16. kerületi 14-18 éves fiatalok életmódjának, élethelyzetének megismerése, illetve annak feltárása, hogy milyen igények, szükségletek artikulálódnak a fiatalok körében. Ezen kutatás eredményeivel iránymutatást szeretnénk adni a döntéshozók számára a helyi ifjúságkoncepció kialakításához.

A KUTATÁS MÓDSZERE: A kutatás fókuszcsoportos technika alkalmazásával valósult meg. Összesen öt fókuszcsoportot - négy csoportot 14-18 évesek, egy csoportot általános és középiskolás pedagógusok körében - bonyolítottunk le 2011. július szeptemberében.

FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK: A 13-14 évesek szabadidejében az individuális tevékenységet nagyobb hangsúllyal vannak jelen, mint a 17-18 évesek körében, ahol a barátok, és család nagyobb prioritást élveznek, mindazonáltal mindkét korosztályban a mindennapi élet részese a számítógép, internet-használat. Ez utóbbit igen nagy problémának érzékelik a 16. kerületi fiatalok körében, amely az önkormányzat eszközrendszerével megoldható, de még nem megoldott problémák közé tartozik, itt célszerű rövidtávú stratégiai célokat kitűzni.

Továbbá a fiatalok körében szintén problémaként mutatkozik a „céltalanság nem tudják mit akarnak”, amely az önkormányzat eszközrendszerével nem megoldható, azonban hatásai csökkenthetők pl. céltalanság általános érzetének csökkentése felvilágosítás, életpálya-koncepciók felvázolása, különböző egzisztenciális garanciák kidolgozása révén.

Az erkölcsi romlást tartják még nagy problémának a fiatalok, amely az önkormányzat eszközrendszerével nem megoldható, hatásai is csak közvetett módon csökkenthetők. Ezen probléma megoldását inkább a hosszú távú stratégia foglalhatja magában.

A fókuszcsoporton résztvevők életében elsődlegesen a park, otthon, sportpálya illetve barátok jelentik a szabadidős színteret, kisebb hangsúllyal jelenik meg a pláza, mozi, kocsmá és szinte egyáltalán nem töltik szabadidejüket valamilyen kulturális intézményben, művelődési házban. Ez utóbbi esetében megfigyelhető, hogy a fiatalok nagyon nagy hiányosságnak tartják a kerületben. Bár az iskolák kínálnak szabadidős programokat, azonban a beszélgetésen tapasztaltak azt mutatják, hogy iskola után jobban preferálnak egy iskolán kívüli kulturális teret, ifjúsági klubot, ahol különböző szabadidős tevékenységekre (kézműves, festés, koncertterem) van lehetőség minden nap délután és kora esti órákban. Az önkormányzat eszközrendszerével részben megoldott problémakör, azonban nem követi maradéktalanul a fiatalok megváltozott igény szintjét. Ebben az esetben a feladat a jelenlegi ellátórendszerek (kulturális terek) áttekintése, azok teljesítményének értékelése, esetleges átpozicionálása.

A KUTATÁS CÉLJA, MÓDSZERE

A KUTATÁS CÉLJA

Jelen tanulmányban bemutatásra kerülő kutatás célja a 16. kerületi 14-18 éves fiatalok életmódjának, élethelyzetének megismerése, illetve annak feltárása, hogy milyen igények, szükségletek artikulálódnak a fiatalok körében. Ezen kutatás eredményeivel iránymutatást szeretnénk adni a döntéshozók számára a helyi ifjúságkonceptió kialakításához.

A KUTATÁS MÓDSZERE

A kutatás fókuszcsoporthoz tartozó technika alkalmazásával történt. A fókuszcsoporthoz tartozó technika (R.K Merton, 1956) a csoportos interjúk világszerte elterjedt típusa, „egy rendkívül körültekintően megtervezett beszélgetés, melynek során a kiválasztott területtel kapcsolatos percepciók feltárására kerül sor ...” (Krueger, 1988). A fókuszcsoporthoz tartozó interjú - melyen 8-10 előzetesen meghatározott paraméterekkel rendelkező interjúalany vesz részt - sajátossága, hogy az empirikus adatok gyűjtése során egyszerre, ugyanazon a helyen több „interjúalanyunk” is van, így lehetőség nyílik a vélemények ütköztetésére (trianguláció) is. A beszélgetések során a legfőbb törekvés, hogy a vizsgálat tárgyát alkotó tényezők közül a lehető legtöbb elem előkerüljön, ezért a foglalkozást vezető moderátor gyakran alkalmaz a kifejezést segítő, projektív technikai eszközöket. A módszert egyre gyakrabban alkalmazzák Magyarországon is, nem csak a piackutatásban, de a különféle társadalmi programok, beavatkozások megtervezése során is. A fókuszcsoporthoz tartozó interjút kiegészítettük egy „mini- kérdőívvel”, amely csupán a beszélgetés árnyalására szolgál.¹

Fókuszcsoporthoz tartozó technika vs. survey

Kérdésként vetődik fel, hogy miért a fókuszcsoporthoz tartozó technikát alkalmaztuk. Ahhoz viszonyítva érdemes meghatározni az ifjúságpolitikai koncepciót megalapozó kutatás mélységét és módszereit, hogy milyen időtávra szól, illetve, hogy mekkora erőforrásokat szándékozik megmozgatni az adott kerület a koncepció megvalósítása érdekében. A koncepciót megalapozó kutatásnál alapvetően két kutatási módszerben célszerű gondolkodni, amelyek egy kutatás egymásra épülő szakaszaiként is felfoghatóak: survey (reprezentatív, kérdőíves vizsgálat), illetve fókuszcsoporthoz tartozó kutatás.

A kérdőíves vizsgálat egyrészt költségesebb és időigényesebb, mint a fókuszcsoporthoz tartozó technika, másrészt már rendelkezünk olyan kutatásokkal - a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet Kutatási Igazgatóságának jogelődje gondozásában 2000-ben és 2004-ben lezajlott adatfelvételek² valamint a hasonló mintán futó Ifjúság2008 kutatás³

¹ Tekintettel arra, hogy feltáró kutatásról lévén szó, nem törekedtünk arra, hogy a kutatásban résztvevők reprezentatívak legyenek a 16. kerületi fiatalokra illetve pedagógusokra nézve, így az önkéntes kérdőíves statisztikai elemzésénél hibahatárral nem kell számolnunk.

² 8000 fős, országos reprezentatív mintával rendelkező kutatások a 15–29 éves fiatalok körében.

³ Az Ifjúság2008 kutatás témakörei a következők voltak:

- Társadalmi mobilitás: a család kulturális tőkéje, a szülők iskolai végzettsége, foglalkozása;
- Iskolai életút: iskolai végzettség, jelenlegi iskolai helyzet, továbbtanulási tervek;
- Egzisztenciális helyzet: tartós fogyasztási eszközök, jövedelem, gazdálkodás;

(Bauer, Szabó 2009) –, amelyek biztos alapot jelentenek a 16. kerületben zajlott ifjúságkutatás tágabb, budapesti szintű kontextusának jellemzéséhez. Ezesetben élnünk kell azzal a feltételezéssel, hogy az egyes kerületekben élő fiatalok a legfontosabb paraméterek mentén nem térnek el nagymértékben a budapesti fiatalok átlagától összességében.⁴ Tudjuk azonban, hogy érzékelhető különbségek vannak az egyes kerületek között, ám ennek pontos feltérképezésére az eddigi ifjúságkutatások mintavétele nem alkalmas teljes mértékben⁵. Mindazonáltal a fókuszcsoportos technika alkalmas ezen árnyalatnyi különbségek feltárására, a 16. kerület helyi sajátosságainak, illetve a 16. kerületi ifjúság releváns problémáinak megismerésére.

FÓKUSZCSOPORT FŐBB TÉMAKÖREI

A fókuszcsoportos beszélgetések vezérfonalának tematikáját, illetve az önkitöltős kérdőíveket egyrészt a legutóbbi országos nagymintás Ifjúság2008 vizsgálatot kiegészítő fókuszcsoportok guide-ja határozza meg, másrészt pedig a helyi specifikációk, igények, témák és lehetőségek figyelembevételével alakítottuk ki egyeztetve a megrendelővel. A főbb témakörök a következők⁶:

- Ifjúság jellemzői
- Szabadidőeltöltési szokások
- Szabadidő eltöltéssel kapcsolatos szükségletek, igények a 16. kerületben
- A 16. kerülethez való viszony
- Ifjúsági problémák a 16. kerületben
- Ifjúsági önkormányzat működése

-
- Családi helyzet: az együttélés típusai, párkapcsolatok, elköltözés;
 - Munkaerő-piaci jellemzők: első munkába állás, jelenlegi és korábbi munkahelyek, munkavállalási tervek.
 - Társadalmi közérzet, közéleti attitűdök: társadalmi problémák, intézmények megítélése, politikához való viszony és attitűdök, szervezeti aktivitás;
 - Értékrend: általános értékrend, a szülői értékrendhez való viszony;
 - Vallásosság: vallásosság, felekezeti hovatartozás;
 - Kulturális fogyasztás: szabadidő, médiafogyasztás, kulturálódási, művelődési szokások;
 - Egészség, életmód, szexualitás: egészségi állapot, életmód jellemzői, szexuális szokások, fogamzásgátlás, dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás;
 - Fogyatékoság: a fogyatékosok megítélése, társadalmi elfogadottsága;
 - Sporthoz való viszony: sportolási szokások, sportágak elismertsége, nézettsége;
 - Informatikai ismeretek: informatikai ismeretek, számítógép-használati szokások.

⁴ Az „Ifjúság2008” budapesti másodelemzés az NCsSzi Kutatási Igazgatóságnál elérhető.

⁵ A tervezett Ifjúság2012 kutatás esetében – amennyiben megfelelő mértékű az érdeklődés és a lehetséges hozzájárulás – egy külön a fővárosi kerületekre reprezentatív mintát tudunk kialakítani. Ebben az esetben kerületenként legalább 300 fő az elvárt elemszám ahhoz, hogy a reprezentativitást biztosító valószínűségi minta konfidencia-intervalluma még biztos eredményt mutasson. A kerületenkénti 500 fős mintanagyság esetén lehetővé válik mélyebb elemzések elvégzése, esetleg különböző területek alapszintű összehasonlítása, valamint speciális alminták összehasonlítása.

⁶ A fókuszcsoport guide-ok a beszámoló mellékletében megtekinthetőek.

TOBORZÁS, ADATFELVÉTEL, MINTA ÖSSZETÉTELE

Öt fókuszcsoportot bonyolítottuk le 2011. július-szeptemberben, a fókuszcsoport rekrutálást a 16. kerületi ifjúsági referens látta el. A résztvevők motivációs ajándékban részesültek, és a fiatal csoportban szülői engedéllyel vehettek részt a 18 alatti fiatalok. A fókuszcsoportos beszélgetésekről hang- és videó felvételt készítettünk.

A fókuszcsoport kialakítása során törekedtünk arra, hogy az adott téma szempontjából releváns ismeretekkel rendelkező 14-18 éves 16. kerületi fiatalok kerüljenek meghívásra. Továbbá fontosnak tartottuk, hogy a résztvevők ne egy osztályból kerüljenek ki, de „látásból” ismerjék egymást, tekintettel arra, hogy a gyermekkutatások tapasztalata szerint a 18 év alattiak körében eredményesebb és hatékonyabb a beszélgetés, ha nem a beszélgetésen találkoznak először⁷. A kor, kerület, ismertség szempontokon túlmenően az alábbi kritériumokat vettük figyelembe ezzel négy homogén a fókuszcsoportot képezve:

- A 16. kerületi Kertvárosi Ifjúsági Önkormányzat (KIÖK) tagjai
- Téren lődörgő fiatalok (gyakran töltik idejüket az nyílt szcénán - utcán, tereken)
- Gimnazisták
- Általános iskolások

A homogenitás az ifjúsági önkormányzat, a „téren lődörgő fiatalok”, illetve a gimnazisták esetében nem a tervek szerint valósult meg.

Úgy terveztük, hogy az ifjúsági önkormányzat csoportba csak olyan fiatalok kerülnek, akik jelenleg aktív tagja az ifjúsági önkormányzatnak, a többi csoportban pedig nem kerülhet ifjúsági önkormányzati tag. Az alábbi táblázatban látható, hogy a gimnáziumi csoportba is kerültek ifjúsági önkormányzati aktív tagok, illetve a téren lődörgő csoportban régi tagok is szerepeltek. Ezen oknál fogva az ifjúsági önkormányzatra vonatkozó kérdések elemzésétől eltekintünk, ugyanis a fókuszcsoport résztvevők csak az KIÖK tagok jelenlétében tudtak róluk véleményt alkotni, amely erős befolyásoló hatással bír.

A „téren lődörgő fiatalok” csoportban kor és „téren lődörgés” kritériumoknak nem tettek eleget a résztvevők: nem a 14-18 éves, hanem a 18-nál idősebb korosztályból kerültek ki, illetve 2 fő kivételével a többiek jellemzően szabadidejüket nem utcán, tereken töltik, így ezen csoport elemzésével óvatosan bántunk. Az alábbi táblázatban láthatóak az egyes csoportok kor, nem és KIÖK tagság szerinti összetétele.

⁷ Az NCSzI Kutatási Igazgatósága készített egy „Gyermekekutatások módszertani anyagot”.

A fiatal fókuszcsoporthoz tartozók összetétele

	Ifjúsági önkormányzat	Téren lődörgő fiatalok	Gimnazisták	Általános iskolások
Nem	3 fiú, 4 lány	6 fiú, 1 lány	1 fiú, 4 lány	4 fiú, 4 lány
Átlagéletkor	15,9 év	18,9 év	17,2 év	13,5 év
Korösszetétel	2 fő 13 é 1 fő 15 é 1 fő 16 é 2 fő 17 é 1 fő 20 é	1 fő 16 é 2 fő 18 é 2 fő 19 é 2 fő 21 é	1 fő 16 é 2 fő 17 é 2 fő 18 é	1 fő 12é, 2 fő 13é 5 fő 14é
KIÖK tagság	5 tag 2 nem tag	2 tag volt ⁸ 5 nem tag	2 tag, 2 DÖ ⁹ tag 1 nem tag	8 nem tag

A fiatal csoportokat kiegészítettük egy a 16. kerületi általános és középiskolákból rekrutált pedagógus csoporttal is, ezzel árnyalva a 16. kerületi fiatalok körében tapasztalt eredményeket. A fiatal csoporttal szemben a felnőtt csoportban a megbízhatóságot csökkenteni, ha a csoport résztvevők ismerik egymást (pl. fél szavakból is megértik egymást), így a pedagógus csoportban törekedtünk arra, hogy a résztvevők más-más általános illetve középiskolákból verbuválódjanak, továbbá, hogy igazgató ill. igazgatóhelyettes ne kerüljön a csoportba, tekintve, hogy a magasabb pozícióban lévő emberek befolyásolhatják a csoport légkörét, a vélemények megnyilvánulását. A pedagógus csoportban összesen 6 fő vett részt (5 nő, 1 férfi).

ADATFELDOLGOZÁS

A fókuszcsoporthoz tartozók elemzése során az esszencialista megközelítést¹⁰ alkalmazzuk (Vicsek 2000), vagyis azt feltételezzük, hogy a csoportrésztvevőknek van egy stabil, lényegi belső attitűdje, amely előfordulhat, hogy torzulva nyilvánul meg különböző tényezők hatására (pl. interakciós tényezők). Ez utóbbi okán fontosnak tartjuk alapvető szituációs tényezők vizsgálatát is a tematikus elemzésen túlmenően.

A szituációs tényezők közül az interakciós tényezőket¹¹ illetve a csoportösszetételt¹² tartjuk fontosnak figyelembe venni. A moderátor, környezet ill. időtényező vizsgálatával jelen esetben nem foglalkozunk, tekintettel arra, hogy a moderátori feladatot az Ifjúságkutató Intézet – fókuszcsoporthoz tartozók módszertanában illetve a témában is jártas – munkatársa látta el, így jelentősen nem befolyásolja a csoport menetét. A környezet illetve időtényező esetében pedig törekedtünk a homogenitásra, vagyis az összes csoportot délelőtti, délutáni órákra szerveztük, s figyeltünk arra, hogy nyugodt, csendes körülmények között történjenek a

⁸ Jelenleg már nem aktív tagok

⁹ diákönkormányzat

¹⁰ Az anti-esszencialisták, vagyis a konstruktivista-hívők szerint a vélemények másként konstruálódnak a különféle kontextusokban, amelyek mögött nem létezik egy belső, stabil, esszenciális kontextus-mentes vélemény. A konstruktivisták szerint az attitűdök gyakran érvelés során alakulnak ki, és nem arról van szó, hogy létezik egy stabil belső vélemény, amely módosul a különböző helyzetekben.

¹¹ társas befolyás; kisebbség-többségi vélemény; konfliktusok a csoportban; „jó színben tünteti fel magát” jelenség; légkör, hangulat; motiváltság; hallgatóságos konszenzus
kamera, diktafon (megfigyelő személy, ha bent ül)

¹² Jelen esetben: kor, nem

beszélgetések. A szituációs tényezők bemutatására csak abban az esetben térünk ki az elemzés során, ha azok befolyásolják az eredményeket.

Vertikális-horizontális elemzés kombinált alkalmazásával elemeztük a csoportokat, továbbá induktív kategóriaalkotás (Mayring 2000) – amikor is a szöveg tanulmányozása alapján hozunk létre kategóriákat – segítségével kerestük a mintázódásokat. Az elemzés menete az alábbi két lépésben történt.

- I. A guide főbb kérdései mentén mátrixba rendezzük a szövegrészeket csoportonként. Azokat a kérdésköröket vettük figyelembe, amelyek hangsúlyosan jelentek meg a beszélgetések során. (Vertikális elemzés)
- II. A mátrix megalkotását követően, az egyes főbb kérdéskörök mentén fiatal-felnőtt bontásban induktív módon kategóriákat hoztunk létre, és a mintázódásokra, illetve nagyobb eltérésekre próbáltunk hangsúlyt fektetni. A fiatal csoportokban illetve a pedagógus csoportban a főbb mintázódásokat kiemeltük, hasonlóságokra, különbségekre világítottunk rá, illetve egy problématerképet rajzoltunk meg. (Horizontális elemzés fiatal-felnőtt bontásban)

Jelen tanulmányban szereplő szó szerinti idézetek névtelenül szerepelnek. Az önkitöltős kérdőíveket SPSS 15.0 for Windows statisztikai elemző programmal dolgoztuk fel.

MÓDSZERTANI MEGFONTOLÁSOK

Az eredmények értelmezésénél két tényezőt figyelembe kell venni.

- I. Tekintettel arra, hogy nem a 16. kerületi fiatalokra reprezentatív kutatásról lévén szó, fontos hangsúlyozni, hogy messze menő következtetéseket ezen eredményekből nem lehet levonni, jelen vizsgálat eredményei csupán jelzésértékűek, a mintázódásokra hívja fel a figyelmet.

A kutatás kvalitatív voltából kifolyólag – az önkitöltős kérdőív csupán segítségül szolgál az eredmények értelmezéséhez – törekszünk arra, hogy a fókuszcsoporthoz a guide segítségével „halászva”, bizonyos alakzatok, mintázatok akadjanak fenn a hálón, amelyek tulajdonságait, a tulajdonságok együtt járásait, ezek egymáshoz való viszonyát elemezzük (Rácz 2007). Az interjúkivonatokat, jegyzeteket értelmezésénél nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt – Max Weber szavaival élve –, „hogyan az ember a jelentések maga szövege hálójában függő állat”, azaz mindenki – ezáltal a kutató is – egy értelmezési rendszerbe születik bele, amelyben a jeleket, jelek halmazát elsajátítja, értelmezi, használja, majd újraértelmezi (Udvarhelyi 2003). A kritikai kultúrakutatás hívei szerint a világot nem közvetlenül, hanem egy értelmező struktúrán keresztül lehet átélni, a nyelv, a szöveg egy olyan jelrendszer, amelyet az egyén beállítottságától, társadalmi meghatározottságától függően fordítja le és értelmezi. A kritikai kultúrakutatás egyik legmeghatározóbb képviselője Stuart Hall, aki a kódolás/dekódolás (coding/decoding) elméletében azt fejti ki, hogy a szöveg többértelmű, nem redukálható a pavlovi inger-válasz koncepcióra épülő kódolás-dekódolás kommunikációs modellre, amely azt feltételezi, hogy az üzenet tartalma és jelentése a kódoló és a dekódoló számára azonos. Hall szerint a dekódolás nem egy passzív folyamat, amely az üzenet egy egyszerű, „technikai” fordításán alapul, hanem a megértés során más és más jelentéstartalom tulajdonítható ugyanannak a szövegnek. Az egyéni beállítottság, az életrajzi adottság, a társadalmi meghatározottság, a társadalom domináns jelentéstartalmai, a hozzájuk fűződő viszony, az egyén hatalmi struktúrában elfoglalt

helye, a befogadás materiális körülményei, a szociális környezet stb. mind befolyásolhatják a szöveg egyéni olvasatát. (Belinszki 2000)

II. Továbbá szintén fontos megjegyezni, hogy a fókuszcsoportos beszélgetések során a 14-18 éves 16. kerületi fiatalok élethelyzetére, életmódjára fókuszáltunk, amely korosztály nem öleli fel a teljes ifjúságot.

Ugyanis a posztmodern korban egy újfajta ifjú nemzedék kialakulása van folyamatban, amelyet „új ifjúságnak”, „posztadoleszcensek”-nek neveznek (Somlai, 2007). Az új ifjúság életstílus, értékrend, magatartásforma, mentalitás tekintetében eltér a hagyományos civilizáció fiataljaitól: a nemi különbségek elmosódnak, hamarabb létesítenek szexuális kapcsolatot, hamarabb próbálják ki a drogokat, hosszabb ideig járnak iskolába, hosszabb ideig szorulnak rá a szülők anyagi támogatására, nincs állandó hivatásuk, később létesítenek házastársi, élettársi kapcsolatot stb. (Somlai 2007). A posztmodern kultúra fiataljai körében már nem „trendi” az életpálya szekvenciális (standard) modellje, azaz egyre kevesebben járnak be a hagyományos életútszakaszokat (iskola-munkavállalás-házasság-gyermekvállalás). A posztadoleszcens életszakasz tehát nem feltétlen határolható be korról, hanem inkább egy állapotot jelöl (Vaskovics, 2000), de egyetértés tapasztalható az ifjúságkutatók körében, hogy az ifjúság korszaka egyre inkább kitolódik, és akár a húszas évek végéig.

Mindezen módszertani megfontolásokat figyelembe véve törekedtünk arra, hogy minél realitásabb képet fessünk a fókuszcsoportokon résztvevők véleményéről.

Az eredmények bemutatása előtt egy rövid kitekintést nyújtunk a 16. kerület ifjúsági programok történetéről.

GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI PROGRAMOK MÚLTJA ÉS JELENE A 16. KERÜLETBEN¹³

Az alábbiakban áttekintjük, honnan hová fejlődött a kerületi kulturális intézményrendszer a gyerek- és ifjúsági programokra fókuszálva.

A XVI. kerület öt településrész összeolvadásával született 1950. január 1-jén. Az egykori falvakban a kocsmák, vendéglők, kaszinók voltak a kultúra központjai, itt zajlottak a műkedvelő színelőadások, előadások és bálók. Számos egyesület színesítette a kulturális életet, de kifejezetten gyermek- és ifjúsági célt inkább az **iskolákhoz kötődő szervezetek** tűztek zászlajukra.

Az első, immár **kultúrháznak** hívott intézmény Árpádföldön az 1920-as évek végén épült fel, de – állítólagos építkezési hibákra hivatkozva – hamarosan le kellett bontani. A következő évtizedekben a művelődésügy általában mostohagyermeké volt a mindenkori helyi kultúrpolitikának.

1950 után tervek voltak rá (sőt, pénz is), de a tanács, majd az önkormányzat önálló művelődési házat azóta sem építtetett, a kulturális intézmények más célra készült épületekben, helyiségekben kaptak helyet.

Az Ikarus gyárnak köszönhetően mégis virágzott a kulturális élet. 1954-ben felépítették az impozáns **Ikarus Művelődési Központot**, mely a 60-70-es években élte virágkorát, a 80-as években underground koncertjeiről és diszkóiról volt nevezetes, alkalmanként hírhedt városszerte. A gyár átalakulásával a fenntartás is bizonytalanná vált. A 90-es évek végén gyerekeknek és fiataloknak csak torna-, tánc- és nyelvtanfolyamokat tartottak, 1997-ben már fűtési gondjaik voltak, végül 2001-ben végleg bezárták kapuit.

A másik nagy gyár, az **EMG sashalmi klubháza** inkább saját dolgozóinak szervezett programokat, illetve azok gyermekei jártak a mozielőadásokra, diszkóba és a gyár strandjára a 80-as évek végéig. Kedvelt volt az EMG sporttelepe is, ahol többek közt teniszezni is lehetett.

A tanács **művelődési otthona** Cinkotán működött 1973-ig, akkor rossz állapota miatt bezárták. Az **ifjúsági klub** már 1966-ban megnyílt a rákosszentmihályi Csömöri úton, 1973-ban pedig ide „költözött” a teljes művelődési arzenál, ez lett a **Mosolygó Antal Művelődési Ház**. Ez az egykori vezető szavaival élve: „egy lerobbant, koszos, büdös, rogyadozó, rossz hírű ifjúsági klubból” kellett művelődési házat faragni. Kedden és pénteken továbbra is működött ifjúsági klub, részletekről nincs információnk, ám hamarosan háromszoros kiváló klub lett. Zajlottak filmvetítések is. 1975-re életveszélyessé vált az épület, majd lebontották. Ezután évtizedekig különböző telephelyeken működött az intézmény. Ebből az időből megemlíthető a Szerb Antal

¹³ A fejezet megírásában Benedek Ágnes (újságíró, helytörténész, a Kertvárosi Helytörténeti Gyűjtemény munkatársa) nyújtott segítséget. A következő forrásokat használta fel: Széman Richárd: A közművelődés terei kerületünkben – Kertvárosi Helytörténeti Füzetek 19. szám - Budapest, 2009; XVI. Kerületi Újság, illetve szakértői interjúk a Gyermek- és Ifjúsági Ház munkatársával.

Gimnáziumban, valamint a Szaton Rezső Általános Iskolában szervezett filmklub, valamint a szintén az ifjúságot megcélzó nyári táborok és korrepetálások. A Zsélyi Aladár utcai pártalapszervezet épületében – a „művház” szervezésében – 1977-től kéthetente gyermekműsor, bábszínház, filmvetítés kapott helyet.

Az ifjúsági klub 1985-ig a János utcában működött, majd átkerült a Petőfi-kertbe. Többször nyert el kiváló címet, ám 1988-ban bezárta kapuit, illetve hivatalosan a művelődési ház központi épületébe költözött, ahol ilyen néven klub már nem nyílt.

A művelődési ház vezetőjének visszaemlékezése szerint az 1980-as években a Ház „más kerületekhez képest is messze alulfinanszírozott volt”.

1988-ban költözhetett a művelődési ház első önálló és nagyméretű épületébe, a Thököly úti egykori iskolába. Ez az épület funkciójában nem igazán felelt meg közművelődési célokra, így nagyobb befogadóképességű koncert- és színházterme sem volt. A nagyterem azonos volt az egykori tornateremmel. Középpontban állt a gyermekek „ízlésfejlesztése”: báb- és meseműsorokkal, filmvetítésekkel. Hirdettek nyelvtanfolyamokat óvodás kortól, számos torna- és tánctanfolyamot fiataloknak, volt képzőművész és kerámiakör, valamint karate.

Az említett intézményeknek csak részfeladatuk volt a gyermek- és ifjúsági szabadidős programok szervezése. Kifejezetten fiatalok számára kínáltak programokat 1957-től egy mátyásföldi villaépületben, ez volt az **úttörőház**, melyet sokan máig is így emlegetnek – hiszen a gyerekek generációi látogattak el a rendezvényekre. Különlegessége az volt, hogy a programok ingyenesek voltak, és ez megmaradt az átalakulás után is. 1990 után neve **Gyermek- és ifjúsági házra** változott, programjai azonban megmaradtak.

Nagyon kedvelt volt az ifjúsági klub, a Frakk, mely külön kínált szórakozást az általános iskolás és a középiskolás korosztálynak. Ezek zenés-táncos délutánok, tinidiszkok voltak este 8-ig azoknak a fiataloknak, akik nem a „cigizős-alkoholos” bulikba vágytak. Meghívtak ezekre az alkalmakra előadóművészeket (humoristákat, bűvészeket, pantomimeseket), a nagyobbaknak felvilágosító, a kicsiknek bábelőadásokat, és játékos vetélkedőket tartottak. Volt olyan év, amikor 160 fős volt a klubtagság, alkalmanként 30-100 fiatal szórakozott kulturált keretek között.

A Gyermek- és ifjúsági házban volt otthona – évtizedek óta – a minden korosztályt felölelő Cavalloni repülőgépmodellező szakkörnek és a bélyeggyűjtő szakkörnek. Ezek – a szervezeti átalakulások ellenére – máig a Házban működnek. Szintén kiemelt volt a szobrászkör, a néptáncsoport és a gyermek komolyzenei együttes. A Házban szerveztek kerületi versenyeket, művészeti vetélkedőket, irodalmi klubot (a kötelező olvasmányok feldolgozásával), activity estet, volt számítógépes-, kézműves-, rajz- és fazekas szakkör, melyek többsége nyáron sem tartott szünetet. Fizetni csak a nyelv- és a varrótanfolyamért kellett, a többi ingyenes volt. A munkatársak feladata volt a sok száz gyerek nyári elfoglaltságát biztosító **kerületi napközis tábor** és a Domony-völgyi ifjúsági tábor megrendezése is.

Miért volt kedvelt a Ház? Az egyik volt dolgozó szerint a gyerekek iskola után nem feltétlenül szeretnek ugyanoda visszajárni szakkörre. Szívesebben mentek az ifjúsági házba, ami este 8-ig nyitva állt, 6-8 szakkör és programok zajlottak. Ennek a működési formának az volt az előnye, hogy – egy egykori diák szavaival – „akkor mentél oda, amikor akartál, és mindig zajlott az élet”.

Néhány igazgatóváltást követően az intézményt 1995-ben váratlanul bezárta az önkormányzat, a 13 dolgozót szélnek eresztették. Az épületbe a **Pedagógiai Szolgáltató** költözött, mely lényegében csak a repülőmodellező és a bélyegszakkört tartotta meg. Feladata ifjúsági téren a kerületi versenyek szervezése és a táborok működtetése maradt. Bő tíz évig működött, majd az önkormányzat megszüntette a pedagógiai szolgáltatást, és ma a művelődési osztály keretei között működteti.

Az 1990-es évektől az ifjúsági művelődési, szórakozási lehetőségek egyrészt leszűkültek, másrészt bővültek a frissen alakult **civil szervezetek** kínálatával. A tevékenység azonban nagyban függött attól, kapott-e épületet a szervezet.

Az egykori ifjúsági klub vezetője néhány lelkes társával megalakította a **XVI. kerületi ifjúságért baráti kört**. 1989-1992-ig a Zsélyi Aladár utcai épületben fiataloknak szerveztek hetente kétszer programokat: kezdő zenekarok rock-koncertjeit, diszkót, zenehallgatást, pingpongozást, valamint személyiségfejlesztő táborokat. A helyet azonban nem kapták meg állandó használatra, így megszüntették a tevékenységet.

A 90-es évek elején minden településrészen kapott önálló épületet, villát az önkormányzattól 1-2 **civil szervezet**, melyeknek vezetősége, tagsága az idők folyamán kiüregedett. Gyermek- és ifjúsági programjaik általában a mikulás és karácsonyi ünnepekben, ingyenes ajándékosztásban merültek ki. A civil szervezetek számára nagy nehézséget jelent az épületek fenntartása és működtetése, melyhez az önkormányzatnál támogatásért pályázhatnak.

Programjainak szervezetségével kiemelkedik közülük a Cinkotáért Közhasznú Egyesület, mely az 1973-ban bezárt művelődési otthon épületében 2000-ben **Cinkotai Kultúrház** néven nyitott intézményt. Gyerekek számára rajzkört és néptánccsoportot indítottak.

Az Időutazók Társasága diákújságíró fesztiválokat és médiatáborokat tart 1999-től napjainkig, Kertvárosi Időutazás nevű programsorozatán pedig bő tíz év alatt közel 7000 helyi gyermek ismerte meg a XVI. kerület látványosságait, történeti múltját **autóbuszos városnézés** keretében.

Kiemelten fontos kulturális intézmény a gyerekek és fiatalok életében az egyesületi működtetésű **Holdvilág Kamaraszínház**, mely 1995-ben egy rákosszentmihályi bezárt moziban indította előadásait. Az elmúlt másfél évtizedben az alternatív előadások többsége kikopott a repertoárból, és hangsúlyozottan a gyerekdarabok, mesejátékok kerültek előtérbe, illetve a középiskolás korosztályt célozzák meg a vers-műsorokkal és újabb darabjaikkal. Működik gyerek színtanodájuk, nyaranta pedig táborokat tartanak.

Érdekes színfolt a kerület életében az 1992-től egy bezárt bölcsődében működő **Fazekas Központ**, ahol felnőttek és gyerekek számos népi kézműves mesterség fogásait tanulhatják meg. Kiemelkedő program-sorozatuk volt az Erzsébet-ligeti Fazekas majális, majd a Mézes-mázas pünkösdi. Az épületre az önkormányzatnak szüksége volt, ezért az alapítványi formában működő intézményt önálló helyéről pár éve az egyik iskolába költöztették.

A **Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár sashalmi fiókjának** gyermekrésztlegében időnként pezsgő élet folyik. Az elmúlt két évtizedben a központ támogatásától függően szerveztek ingyenes programokat. Például 1998-ban 11 alkalommal zajlottak kézműves foglalkozások, alkalmanként több tucat gyerek részvételével.

Visszatérve az 1988-ban végre állandó helyre, a Thököly úti egykori iskolába költözött önkormányzati intézményre: 1991-ben a **Corvin Művelődési Ház** nevet vette fel. Ám az Ikarus által hátrahagyott kulturális űrt sok éven át nem igazán tudta betölteni.

A 90-es években alacsony támogatással működő intézményben a felújítás, karbantartás csekély volta miatt az esővizet a termekben vödörben fogták fel. A szürke épület a 60-as évek poros hangulatát árasztotta. A gyerekeknek kézműves szakköröket tartottak, voltak gyerekelőadások, rendszeres nyári táborok. Ebben az évtizedben amatőr rock és alternatív zenekaroknak nyújtottak fellépési lehetőséget, ám a belvárosból nem zárandokoltak ki a fiatalok egy-egy rendezvényre, így a hangulat „külvárosi”, bensőséges maradt. A koncertlehetőség biztosítása viszont a kezdő zenekarok és maroknyi közönségük számára mindenképpen örömteli volt.

1996-ban a fenntartásukba került az erősen felújításra szoruló, **Erzsébetligeti Színháznak** elkeresztelt, a volt szovjet laktanyában található kulturális központ. Kisebb felújítást követően itt évekig egyetlen művelődésszervező dolgozott. Alkalmanként mesejátékokat mutattak be, és beindították az azóta is töretlen népszerűségnek örvendő gyerektáncházat. A hatalmas, 800 fős színházterem pedig alkalmas volt nagyszabású koncertek tartására. Húzóneveket hívtak meg (Republic, VHK, Edda), hogy ismertté tegyék az új intézmény nevét. Ez azonban igénybe vett még néhány évet.

Az ismertséget növelte az épületbe 2001-ben költözött **Varázsműhely** Művészeti Alapítvány, melynek Gyermekklubja egy „művészeti alkotótelep” profi művésztanárokkal. A táncról a kézműves alkotásokig, óvodásoktól a kamaszokig, komplex művészeti nevelést kínál heti egy alkalommal. Nevükhöz fűződik az élőállatos Betlehem, mely karácsony táján a környék látványossága.

A két művelődési ház párhuzamos működtetésére nem volt elegendő pénze az önkormányzatnak, azért 2004-ben úgy döntöttek, bezárják a Thököly úti épületet (ma Waldorf iskola működik benne), és az Erzsébetligeti Színházbeli működésre koncentrálnak. Ebben az időben megnőtt az intézmény anyagi támogatása (a 15 évvel azelőttinek az ötszörösére), és nagyban ennek köszönhetően elkezdhetett kialakulni a napjainkra jellemző színes paletta. Felújítás zajlott, melyet néhány év múlva egy Uniós pályázatnak köszönhetően újabb több százmillió forintos korszerűsítés követett. Ennek segítségével a homlokzat is megújult, színt kapott, és újabb épületrészt csatoltak az intézményhez.

A Corvin Művelődési Ház – Erzsébetligeti Színház színházi előadások, kiállítások, ifjúsági programok, koncertek, táncestek, tanfolyamok, alkotóműhelyek és egyéb kulturális programok mellett szabadidős és egészségmegőrző programoknak adnak teret¹⁴.

A gyermek- és ifjúsági programok közt találunk mesejátékokat és néhány ifjúsági darabot, valamint a havi rendszerességgel Kolompos táncházat. Sokféle tánctanfolyamot kínál a Ház a fiataloknak, és működik musical iskola. Három nagyrendezvényük számos programmal szólítja meg a korosztályt: ezek a Majális, a Gyermeknap és a Kertvárosi Vígasságok.

¹⁴ Liget Táncakadémia: Magyar és nemzetközi néptánc, világtánc, színházi tánc; Musical ének, szólóének, tánc és színházművészet, professzionális színpadi táncművészet: színpadi showtánc, musicaltánc, modern és jazz tánc, step tánc, street dance, Jamland hip-hop tánctanfolyam, Zumba fitness. Tánctanfolyamok: Jazz balett, modern tánc, divattáncok, színpadi showtánc, musical részletek, High School Musical koreográfiák, tánc előkészítő gimnasztika, gerinc- és tartásjavító gyakorlatok, klasszikus balett alapok, kreativitás és koordináció fejlesztő zenés-táncos játékok

Az oldalfolyosón 2010-ben létrehozták a **Punktum ifjúsági Irodát**, ahol internetet lehet használni, tanácsadást lehet igénybe venni, és programajánlatokat kaphatnak az érdeklődők. Az iroda nincs hirdelve, még a művelődési ház honlapján sem. A Kertvárosi Ifjúsági Önkormányzat az elmúlt időszakban tematikus ismeretterjesztő napokat szervezett, meghívott diákvendégekkel.

Az önkormányzat az elmúlt két évtizedben a Corvin Művelődési Ház-Erzsébetligeti Színháznak költségvetésben meghatározott módon, más szervezeteknek pályázati úton nyújtott támogatást.

A fiatalok számára a **strandolás** mindig a nyár egyik legkitűnőbb szórakozása, ami a 90-es években ráadásul olcsó is volt. A sashalmi EMG-strandot és a cinkotai – fővárosi önkormányzat által működtetett – strandot a 90-es évek közepén, a kötelezően előírt vízforgató hiánya miatt bezárták.

Három éve nyílt meg az Erzsébetligeti, valamint a Szentmihályi **uszoda**, melyekben szervezett diák úszásoktatás zajlik. A napi belépőjegy fővárosi szinten a borsosabb árkategóriába tartozik. Nyáron „strandként” próbálják üzemeltetni a zöld területekkel is rendelkező intézményeket.

Nemrégiben adták át a **gördeszka- és kerékpárpályát** a polgármesteri hivatal előtti parkban és a Centin, ide sok fiatal jár. A parkban található egy rekortán futópálya is, amit bárki használhat. A kerületben kiépített kerékpárutak vannak, melyet sokan igénybe vesznek.

Számos **sportegyesület** sokféle sportágban várja edzésekre a serdülő korosztályt: IKARUS BSE, Hort SE, Kertvárosi SE, Kertvárosi Vívó SE, Mátyásfüldi Lawn Tennis Club, Metro RSC, RAFC, RSC, Sasvár utcai sportpálya, Ziccer Kosársuli SE, XVI. kerületi Kézilabda MSE és Utánpótlás Bázis. Érdekes újdonság néhány éve a falmászást kínáló sashalmi egyesület, ez a fiatalokat jól megszólító, „laza” sportolási forma.¹⁵

A rákoszentmihályi Sarkad Udvarban a 2000-es évek elejétől hagyományőrző tevékenységek zajlanak, az utóbbi években az Árpád Népe Egyesület költözött a területre, és kínál honfoglaláskori harcművészeti foglalkozásokat, íjászatot, bajvívást, lovaglást, és ezekhez kapcsolódóan alkalmanként rendezvényeken mutatják be az ősmagyar életmódhoz kapcsolódó dalokat, táncokat, történelmi ismereteket.

¹⁵ Erzsébetligeti Uszoda, Szentmihályi Uszoda: step, spinning, kangoo, alakformáló pilates, gerinctorna, zsírégető torna, dance, zumba, fanatic jump, úszásoktatás, aquafitness.; Cavalloni Ferenc Modellező Sportegyesület; Hort Sport Egyesület: kézilabda, sakk, kispályás foci, turisztika, kerékpár, modellező, röplabda és ritmikus gimnasztika.; IKARUS BSE: Az egyesületnek jelenleg 4 szakosztálya van (atlétika, labdarúgás, kézilabda és asztalitenisz).; Kertvárosi Sport Egylet: Birkózó és Sumo Club néven, ritmikus gimnasztika és kick-box szakosztályok. ; Kertvárosi Vívó Sport Egyesület — KVSE; Mátyásfüldi Lawn Tennis Club: Tenisz szakosztály, Sakk, Fitness, Gyermekeballet, Taek Wan Do, Atlétika, labdarúgó szakosztály; Metro Rákosszentmihályi Sport Club: tenisz, szabadidősport/testépítés, kispályás foci; Rákosszentmihályi Atlétikai és Football Club — RAFC: Labdarúgás, Tenisz, Kézilabda, Kick-boks, Falmászás; Rákosszentmihályi Sport Club — RSC: labdarúgó szakosztály; Sasvár Pálya: Teniszpálya, Labdarúgópálya, Streetball, kézilabda és tollaslabda pályák; Ziccer Kosársuli Sportegyesület; XVI. kerületi Kézilabda MSE és Utánpótlás Bázis; Táncsics Mihály Általános Iskola és Gimnázium: Jóga, karate 14 éves kortól / Hontono Kartate Do Akadémia (Forrás: 16. kerületi Önkormányzat Művelődési Ügyosztály)

A 16. kerületben két önkormányzati fenntartású középiskola van, amelyek különböző, tanórán kívüli, szabadidős programokat kínálnak az odajáró tanulók részére, mint pl. nyári és évközi táborok (gólyatábor, sporttábor, kerékpáros tábor, téli tábor, művészeti-alkotó tábor), színház, hangverseny, múzeumlátogatások, stb. Három nem önkormányzati fenntartású középiskola van a kerületben. Az ezekben az iskolákban folyó szabadidős programokról nincs tudomásunk.

Összességében elmondható, hogy a XVI. kerületben a fiatalok ma elsősorban iskolai keretek között szórakozhatnak, művelődhetnek, sportolásra azonban számos helyen van módjuk. A tizenévesek kedvelt zenekarai csak alkalmanként, az Erzsébet-ligeti majálison illetve Kertvárosi Vigasságokon jelennek meg, de ez is csak az utóbbi 1-2 évben jellemző. Más jellegű programok lényegében a kézműves és tánctanfolyamokban merülnek ki. Természetesen kiemelkedően fontos a gyerek- és ifjúsági színházként dolgozó Holdvilág Kamaraszínház. Ám 14 éven felül ez már csekélyebb számú közönséget vonz. Az 1990-es évek közepe óta nem működik a kerületben diszkó, és nincs tinédzserek által látogatható, nekik zenei programokat kínáló kávézó, vendéglő, művelődési ház. Nincs egy hely, ahová bemehetnének beszélgetni, nevetgélni, szórakozni, ismereteket szerezni, nem formális módon tanulni.

EREDMÉNYEK

A MAI IFJÚSÁG JELLEMVONÁSAI

Ifjúság asszociációs mező

Az ifjúság asszociációs mezőben hasonló fogalmak mutatkoztak a fiatalabb és az idősebb korosztály körében. A fiatalabbak (13-14 évesek) elsődlegesen az iskola, tanulás, barátok és szórakozás fogalmakat kapcsolták az ifjúsághoz, néhány esetben a játékot, örömet, boldogságot. Az idősebb csoportban (17-18 évesek) valamelyest tágabb keretet adtak az ifjúság fogalomnak. Bár az iskola szintén megjelent az idősebbek asszociációs mezejében, mindazonáltal elsődlegesen a kötelezettségeket, az életre való tanulást kötötték eme fogalomhoz, az iskola befejezésével a nagybetűs élet kezdetét. Csupán néhányan említették a szórakozást, nem jelent meg oly dominánsan, mint a fiatal csoportban. A barátok szintűgy markánsan megjelenő fogalom az idősebb korosztályban, azonban az „örök barátságok kialakulásnak időszaka”, közösségek fontosságát hangsúlyozták, gondolva a felnőtt életre, amikor ebben a korban kialakult barátságokra támaszkodhatnak. Egy-egy esetben fordult elő a lázadás, könnyedség fogalmak. Néhány fiatal az ifjúságot egy boldog, gondterhelt állapotnak éli meg a felnőtt korral szemben.

F¹⁶: Barátok, boldogság, nap.

M: Ha azt kérdeztem volna, hogy mi jut eszetekbe arról, hogy felnőtt, akkor ahhoz nem kapcsolódik a nap neked?

F: Nem.

M: És miért nem?

F: Mert az olyan komorabb.

A pedagógusok ifjúság asszociációs mezejében pedig a fentebb említett szórakozás, iskola, barátok fogalmak egyike sem jelent meg, szabadság, gondtalanság, fiatalság, lázadás illetve problémák mutatkoztak.

M: És milyen problémák kapcsolódnak az ifjúsághoz?

F: Minden velejáró, ami a kamaszkori, fiatalkori identitáskereséssel járó, szülőkkal szembeni lázadás, tanárokkal, felnőttekkel. Kortárs csoport szerepe. Minden ami ezzel jár.

Ki tekinthető felnőttnek?

Arra a kérdésre, hogy ki tekinthető felnőttnek, az ifjúság asszociációs mezejéhez sokkal heterogénebb képet kaptunk. Míg az ifjúság esetében egyértelműen a barátság, szórakozás, tanulás, iskola fogalmak jöttek elő, addig a felnőtt léttel kapcsolatban nem igen tudtak a fókuszcsoport résztvevők egyezsége jutni. Előfordult, aki szerint nem lehet különválasztani az ifjúkort a felnőttkortől:

¹⁶ A tanulmányban az idézetek előtt szereplő „F” jelzés arra utal, hogy fiatal csoportból származik az adott idézet, az „M” betű a moderátort jelenti, a „P” betű pedig a pedagógust. A sorszámozás (pl. F1, F2, F3) azt jelzi, hogy más-más résztvevőtől származik az idézet.

F: Szerintem teljesen relatív fogalom és nincs olyan felnőtt. Nyilván van egy olyan határ, én inkább azt mondanám, hogy nincsen olyan átmenet, hogy tinédzser vagy kamasz, ez megpróbál így összeolvadni a gyerekeknél. Azt lehet mondani olyan 15 év után ott van egy határ, egy változás. De szerintem nem túl előnyös, hogy megkülönböztetjük így, hogy van egy gyerek, tinédzser meg van egy felnőtt.

Többen Vaskovics (2002) felnőtt lét definícióhoz hasonlóan értelmezik a felnőtt létet, mely szerint azok nevezhetők felnőttnek, akik elérték a nagykorúságot, saját lakásukban, önálló háztartást vezetnek, anyagilag függetlenek, szülői beleszólás nélkül hozzák meg az életútjuk szempontjából fontos döntéseiket és saját magukat felnőttnek tartják.

F1: Külön háztartás, és ténylegesen talpra állni, így saját magad szempontjából. Mert szerintem, amíg szülőkkel – most hogy mondjam, igen amíg szülőkkel lakunk, addig gyerekek lehetünk és úgy élünk, ahogy mi akarunk és utána, ahogy kirepülünk úgymond a családi fészekből, akkor igenis rájövünk, hogy hoppá, anyuék igenis ezen agyaltak ennyit, ezen kell változtatni, és akkor jobban odafigyelünk magunkra is, és ha van élettársunk arra is, mert akkor már nem csak mi vagyunk a fontosak, hanem már ott van, hogy másokra is figyelünk kell. Szerintem innentől lehet igazán felnőttnek mondani egy embert, hogyha már tényleg tapasztalja az életet. Szerintem.

F2: A felnőtt az csak papíron felnőtt. Van állása, onnantól meg van a lakása, saját családja. Ő a családfő vagy a családanya, vagy fordítva családapa és családfő, akárhogyan.

Többen is említették, hogy felnőtt az, akinek több kötelezettsége van, komolyabb, illetve volt, aki egyfajta „mókuskereket” lát a felnőtt életmódban.

F: Szerintem a felnőttkor akkor jön be, amikor végleges menetrend bealakul az életébe: munka, gyerekért elmenni, vagy akár magát csak a gyereket vállalni. Jó esetben otthon vár egy férj vagy feleség, onnantól fogva egy folyamatos körben van szerintem, onnantól fogva nem fog azokon gondolkodni, mint mi.

Előfordult olyan, aki az érettséghez kapcsolta, hogy ki tekinthető felnőttnek, mely Allport (1984) elméletével cseng össze, aki a felnőtt embert az érett személyiséggel azonosítja¹⁷:

F1: Megérett arra, hogy felnőtt legyen.

F2: Van aki később érik, van aki meg előbb érik.

F3: Megtanulja kezelni az indulatait például. És hát megtanul másképpen gondolkodni, mint az ifjúság. Kevésbé szeles, kevésbé hebrencs, mert szerintem a nagytöbbségre azért jellemző, de ez alól is vannak kivételek, mint minden alól. És helyt tud állni különböző helyzetekben, amik váratlanul érik őt.

Volt olyan, aki szerint a gyermeki én-állapot¹⁸ (Berne, 1984) soha nem veszik el az emberből:

¹⁷ Allport szerint egy érett személyiség aktív tagja a társadalomnak; van önismerete; elfogadja önmagát; képes az intimitás kialakítására a környezetével; képes a valóság-hű percepcióra; illetve egy életfilozófia mentén él. Továbbá megjegyzi, hogy az érett felnőtt olyan motívumokkal rendelkezik, amelyek kontrolláltak, szociális szempontból jelentősek, illetve a tervszerű életpályába jól integráltak.

¹⁸ Berne (1984) szerint minden emberben vannak ún. én-állapotok – összefüggő magatartásminták készlete – amelyek három csoportba sorolhatók: felnőtt, gyerek, szülő én állapot.

F: Szerintem soha nem lesz senki felnőtt.

M: Miért?

F: Mert mindig benne marad a gyerek az emberben. Én így látom. Valaki negyvenhét évesen is lehet buggyant, mármint idézőjel, de egy tizenhét éves is lehet olyan korú mint egy ötvenéves. Tehát ez sem lehet úgymond jellemző.

Néhány fiatal a moratórium állapothoz, azaz identitáskrízishez, identitáskereséshez (Erikson, 2002, Marcia 1966) köti az ifjúságot, s szerintük annak lezárulása esetén nevezhető valaki felnőttnek.

F1: nem is úgy válik el az ifjúság és a felnőtt lét, vagy a gyermekkor és a felnőtt lét, hogy amíg gyermekek vagyunk keressük, hogy miben vagyunk jók, mit szeretünk, és amikor ez az egész biztos lesz és bejáratott, akkor kezdünk el úgymond felnőttként viselkedni. Akkor már megvan, hogy milyen társasággal megyünk el focizni, kivel megyünk el sörözni, meccset nézni vagy koncertre. És amikor fiatalok vagyunk, akkor nagyon sokfelé próbálunk kapaszkodni, nagyon ... [nem érteni a repülőtérl] hogy nincs munkahelyünk és igen, valahol itt válhat el a kettő.

F2: a fiatalok lendületesebbek, mint az idősebbek. De sokkal megfontolatlanabbak is sokszor, most fedezik fel a világot, hogy hol milyen határokig mehetnek el, megismerik a környezetet sokkal jobban, mint fiatalabb korukban, mert akkor csak a családdal ismerték meg

Atekintetben megoszlottak a vélemények, hogy a szórakozás melyik korszakhoz kapcsolódik: előfordultak, akik úgy gondolják, hogy kizárólag az ifjúság életvitelében van jelen a szórakozás, azonban volt, aki ezzel nem értett egyet, és úgy gondolja a „felnőtteknek is megvannak a maguk szórakozásai, nem kell annyira begyepesedni”

A pedagógusok szerint elsődlegesen a felelősség, gondolkodásmód tekintetében nyilvánul meg, hogy ki tekinthető felnőttnek.

A tipikus fiatal

A fiatal csoportokban résztvevők jellemzően negatív kontextusban ábrázolták a mai tipikus fiatalt:

- Flegma, nemtörődöm
- Lesz, ami lesz életvitelt folytat
- Keveset sportol
- „Viszont sportot csinálnak az ivásból.”
- Nem foglalkozik a külvilággal
- Nem vallásos
- Türelmetlen
- Szórakozik
- Filmet néz jellemzően nem moziban, hanem otthon
- Nem csinálnak semmit: „Leginkább az a baj, hogy semmit nem csinálnak, legtöbbször csak úgy ülnek. Beszélgetnek általában. Mi ugye most a napközis táborban vagyunk, ahol vannak ugyan programok, de bármikor mondhatják, hogy

te nem mész semmilyen programra és akkor a szabadidődben azt csinálsz, amit akarsz. És akkor nem az van, hogy társasjátékkal játszanak, hanem beszélgetnek inkább, de tulajdonképpen nincs téma, csak ülnek és szívatják egymást.”

→ Nem olvas könyvet

Az olvasás esetében ellentétes álláspontok voltak megfigyelhetőek. A résztvevők majdnem mindegyike a könyvolvasásra gondolt, azonban előfordult, aki az interneten történő olvasásra asszociált, mely jellemző a fiatalokra. Előfordult olyan interjúalany, aki szerint nem változtak az olvasási szokások az idősebb generációkhoz képest.

F1: Ugyanannyian olvasunk, mint szüleink generációjában. Nem akartam beléd kötni igazából, de szerintem ezek olyan furcsa kérdések, hogy a mai világban a fiatalság már nem olvas...

F2: Én azért nem értek még veled egyet, mert a szüleink nem abban a korban nőttek fel, ahol tévé van és számítógép. Ezért a fiatalság nem nagyon ül le a nappaliba és olvas el egy könyvet, hanem inkább számítógépezik, internetezik vagy megnézi a kedvenc sorozatát, vagy éppen az adott elektronikai dologgal foglalkozik.

Az egyik fókuszcsoportokon arra a kérdésre, hogy milyen egy tipikus fiatal, arról kezdtek el beszélni a 17-18 évesek résztvevők, hogy a négy évvel fiatalabb tipikus fiatal teljesen más, mint amikor ők voltak 13-14 évesek. Elmondásuk szerint a lázadás egyre korábban jelentkezik, ami viselkedésben és öltözködésben nyilvánul meg, azaz egy 13-14 éves tipikus fiatal:

- kimegy a parkba és iszik,
- cigizik,
- kirívóan öltözködik,
- nincs félelem érzetük,
- nincs gátlásosság bennük,
- nem tisztelik az idősebbeket.

Azonban arra a kérdésre, hogy az ő korosztályukban milyen jellemzőkkel bír egy tipikus fiatal, nemigen tudtak választ adni „Ilyen tulajdonságokról nem lehet beszélni, így általános tulajdonságokról. Annyira különböznek az emberek egymástól, hogy nem találunk”.

Míg a fiatal csoportban a tipikus fiatal leírásánál nem jött elő a számítógépezés és tévézés, addig a pedagógusok hangsúlyozták, hogy jelenlegi ifjúság körében az egyik legnagyobb probléma a számítógép-, internet-használat, tv nézés, bár szerintük ez utóbbi visszaszorulóban van. Mindemellett megemlítették, hogy egy tipikus fiatal:

- őrlődik,
- kényelmes,
- nem érdekli semmi,
- „Való világ” értékeit vallja (média káros hatása),
- keveset beszélget a családban, illetve
- bandázik (lakótelepen, Cinkotán strandkertben).

Mind a fiatal mind a pedagógus csoportban hasonló jellemzőket sorakoztattak fel a 20 évvel ezelőtti fiatalokra vonatkozóan:

- Nyugodtabb voltak.
- Más volt az értékrendjük (akkor nem volt ennyire pénzközpontú világ).
- „Mert hogy a szülők is sokkal jobban ráérttek a nevelésükre, nem volt ez az örült hajtás. Ez a felgyorsul élet borzalmas.”
- Kevesebb lehetőség volt fogyasztás és szórakozás szempontjából.
- Nem „kockultak”.
- Többet volt a családjával.
- Más volt az öltözködés, most kihívóbb ruhákat hordanak.

Arra a kérdésre, hogy milyen lesz egy tipikus fiatal 20 év múlva, nem tudtak választ adni „attól függ, hogyan változik a világ”, „kiszámíthatatlan”, abban viszont megegyeztek, hogy nem jó irányba mutató folyamat figyelhető meg, „ennél rosszabb lesz”.

Összességében megállapítható tehát, hogy az ifjúságról egy homogénebb kép rajzolódott ki, a barátság, szórakozás, tanulás, iskola fogalmakkal párosították, míg a felnőttéssel kapcsolatban egy heterogénebb képet kaptunk és inkább negatívabb kontextusban jelent meg: kötelezettségek, identitás krízis lezárulása, mókuserék (munka, család) fogalmak jöttek elő, azonban néhányan úgy gondolják, a „gyermek” soha nem veszik el a felnőttből, illetve ugyanúgy megmarad a szórakozás. A mai tipikus fiatal meglehetősen negatív kontextusban jelenítették meg a beszélgetéseken résztvevők: nem csinál semmit, őrlődik, nem érdekli semmi, szórakozik (parkba jár inni, cigizni), számítógépezik, keveset beszélget a családjával.

SZABADIDŐELTÖLTÉSI SZOKÁSOK A 16. KERÜLETI FIATALOK KÖRÉBEN

A fókuszcsoporton résztvevő fiatalok szabadidejüket elsődlegesen sportolással (kosár, foci, úszás, tollas, tánc) töltik, illetve barátaikkal vannak. A szabadidejük jelentős részét a 16. kerületben szokták tölteni jellemzően egy parkban, kocsmában, vagy otthon, néha mennek be a belvárosba. Egy-egy résztvevő említette, hogy moziba jár, természetbe, plázába (Árkád, Westend) megy, művészeti tevékenységet folytat (rajzol, zenél).

Amennyiben a szabadidő eltöltési szokásokat korcsoport szerint vizsgáljuk, akkor markánsabb eltérést tapasztaltunk a fiatalabb, illetve az idősebb csoportok között. A 13-14 évesek elsődlegesen individuális tevékenységekkel töltik ki szabadidejüket: majdnem mindegyikük említette, hogy szabadidejében számítógépezik, s néhányan olvasnak, sportolnak. A 17-18 évesek pedig elsődlegesen közösségi tevékenységeket folytatnak iskolai idejükön kívül: a barátokkal parkba járnak (Cinkota, Tanácspark, Erzsébetliget), néha kocsmába, illetve többen is említették, hogy a család fontos szerepet tölt be életükben. A 17-18 évesek körében azonban miután rákérdeztünk, hogy milyen gyakran szoktak internetezni, akkor az alábbiakat válaszolták:

F1: Említésre sem méltó...

F2: Annyira hozzátartozik a hétköznaphoz...

F3: Nekem nem telik el nap, hogy ne menjek fel internetre, csak ha elmegy a net. És az nincs túl gyakran. Én nem viszem túlzásba, mint egyes osztálytársaim, aki képes nyolc órán át átgépezni az egész éjszakát, de ...

Mindez alátámasztja az Ifjúság2008 országos nagymintás kutatás eredményeit (Bauer 2011), mely szerint a fiatalok kulturális fogyasztásának fókuszát a számítógép jelenti, a 15-19 éves korosztályban az internet-, illetve számítógép használók aránya 90% körüli (Ságvári 2011), és háttérbe szorulnak a ma már hagyományosnak számító kulturális fogyasztási szokások, úgy, mint a könyvolvasás, a közösségi kulturális terek (mozi, színház) látogatása.

Mindazonáltal az országos vizsgálat eredményei szerint a fiatalok meglehetősen nagy aránya (közel 70%) tévét néz (Bauer 2011), amely tevékenység nem jelentkezett a fókuszcsoporton résztvevő fiatalok körében. Ez magyarázható azzal, hogy ha azt nézzük, hogy a 2004 és 2008 között markánsan csökkent a tévénézésre fordított idő aránya (Bauer 2009), akkor az elmúlt közel 4 évben – az internet térnyerésével és annak a mindennapokba való beépülésével – további csökkenés jósolható. Ezt erősítették meg a felnőtt csoportban résztvevők, akik elmondása szerint 3-4 évvel ezelőtt még inkább a tévé jelentette a szabadidős tevékenységet a fiatalok számára, mint az internetezés.

A tanulmány elején bemutatásra kerülő 16. kerületi sportolási lehetőségek és kulturális programok közül csupán az uszodát említették, a többi alternatíva szinte egyáltalán nem jött elő a fókuszcsoportos beszélgetések során, nem integrálódtak a fókuszcsoporton résztvevő fiatalok szabadidős programjába.

Ugyanígy nem tértek ki a beszélgetéseken résztvevő fiatalok a pedagógusok körében említett, iskola által kínált szabadidős lehetőségekre, mint pl. csocsóklub, szakkör (görkorcsolya, bicikli), szabadtéri programok a kerületben, Margit-szigeten.

F1: Az önkormányzat nyert a nyitott iskola programon pénzt és akkor beindult este hattól nyolcig, a sulis tornaterme nyitva volt és oda lehetett jönni. Egy

évben volt ez, következő évben már nem adtak rá pénzt. De annyira jól működött, hogy azóta is csináljuk. Most már csak azért járunk be, mert szeretnek bejárni a gyerekek. Egyik nap azt hiszem focizni lehet hattól nyolcig, másik nap meg floorballozni. És jönnek is és szeretik.

F2: Cinkotán minden szombaton meg vasárnap programok vannak, nem tudom hallottatok e róla. Bográcsoznak, kártyáznak, játszanak, labdázna. Egy jó nagy terület van, egy nagy kert. Osztályonként is szoktunk, lángost sütünk, meg különböző vetélkedőket szervezünk. Ez bejött. Ami még fontos nálunk, az operabál-kör. És van egy tanár úr, aki nagyon lelkesen ezt végzi és minden héten szervezi, viszi a különböző osztályokat, csoportokat és mindig tele van. Az összes jegy, amit megszerez az mindig elfogy. Csak foglalkozni kell ezzel, ezek szerint. Na meg a szülőknek a hozzáállása. Meg anyagi vonzata is van persze.

F3: Meg leginkább nem kerületi szervezésű dolgok ezek, amiket elmondtunk, hanem az iskola, tehát, hogy a mi iskolánk mit tesz azért. Rengeteg, tényleg a kézilabdától a vívásig minden van az iskolában, tánc, meg fel se lehet sorolni, hogy mennyi minden van. Az iskolák mindent megpróbálnak, délután viszik színházba a gyerekeket, este visszük színházba a gyerekeket, az osztályfőnökök tényleg, múzeumok, tehát amennyit csak lehet tényleg, próbáljuk a szabadidős tevékenységből is kivenni a részünk. De kerületi szinten nem tudom, hogy a sportoláson és a zenetanuláson kívül... nálunk van még zenetanulási lehetőség, furulya szakkör, az is többször napközi utánra is zajlik. Addig is kicsit védett helyen van a gyerek. A Kolibribé járunk, a Kávába járunk drámapedagógiai órákra.

Kérdésként vetődik fel, hogy miért nem említették szabadidős tevékenységeik között az iskolai programokat a beszélgetéseken résztvevők. Ez részben magyarázható azzal, hogy az iskolai keretek között zajló tevékenységek kevésbé vonzóak a fiatalok számára, mert a kötelezettség érzet van benne. A kötelezettség pedig, mint ahogy jelen kutatás során az ifjúság asszociációs mezőben is kirajzolódott egyfajta negatív kicsengést hordoz a fókuszcsoporton résztvevő fiatalok számára. Így az iskolai keretek kívüli szabadidős tevékenységek feltehetően vonzóbbak a fiatalok számára. Ezt támasztják alá a korábbi tapasztalatok is (lásd jelen tanulmány történeti áttekintő), mely szerint a gyerekek iskola után nem feltétlenül szeretnek ugyanoda visszajárni szakkörre, szívesebben mentek az este 8-ig nyitva tartó ifjúsági házba, aminek az volt az előnye, hogy – egy egykori diák szavaival – „akkor mentél oda, amikor akartál, és mindig zajlott az élet”.

Azon fiatalok, akik nem tagjai az ifjúsági önkormányzatnak, szintúgy nem említették az ifjúsági önkormányzat korábban szervezett programjait, mint pl. Erzsébet ligeti uszodában Mikulás buli a vízben vagy az autómentes nap alkalmával az Erzsébet ligetben szervezettek sportrendezvényeket. Az általános iskolai csoportban egyáltalán nem is hallottak arról, hogy létezik az ifjúsági önkormányzat, illetve általuk szervezett programok.

F: Személy szerint erről nem tudtam. Szerintem, ha ezt a mi iskolánkban jobban hirdetnék, közgyűlésen meg lenne hirdetve, az osztályfőnökök is tudnák, lehet, hogy nem pont a 12.-esek fognak elmenni, de szerintem azért 7-től a 9.-ig érdekelné az embereket.

A beszélgetéseken résztvevő ifjúsági önkormányzat tagjai is megerősítették azt, hogy ezekre az eseményekre nem sokan mentek el:

az Erzsébet ligeti uszodában is szoktunk programokat csinálni, ilyen Mikulás buli a vízben. Amúgy tényleg nagyon jó, nézni nagyon jó. Mi úgy képzeltük el, hogy az a korosztály, 13 éves kortól. Na, a 13 az a tetőpont volt. Csak őket érdekli és 13 fölött nagyjából senki. Tavaly szeptember 13-án rendeztük meg a – akkor volt a közlekedésmentes nap, vagy autómentes nap – milyen jó lesz akkor az Erzsébet ligetben, sportrendezvények, meg mit tudom én. Eleve a szervezők közül hárman mentünk el...és ültünk ott hat órán keresztül, hogy na mikor jön valaki. És senki. Pedig meg lett hirdelve iskolákban, meg lett hirdelve plakátokon, neten keresztül. És senki nem jött el, nem érdekelte őket.

Arra a kérdésre, hogy miként lehetne vonzóbbá tenni az ifjúsági önkormányzat által kínált programokat, a fókuszcsoporthoz résztvevők arra jutottak, hogy egyrészt az osztályfőnöki órákon lehetne arra kitérni, hogy milyen szabadidős lehetőségek vannak a kerületben, a másik hatékony megoldásnak pedig a szájreklám mutatkozik, amikor egymásnak ajánlják a programokat, harmadik promóciós alternatíva, ha az idősebb korosztály invitálja a fiatalabbakat.

F1: Én azt gondolom azért az ifjúságnak, mint nagyobb generációnak, mert azok még tudnak hatni a fiatalabb generációra.

F2: ...akkor azt látják, hogy fúú ez lehet, hogy nem is olyan rossz dolog, fúú a nagyok is mennek, akkor mi is menjünk.

F3: Az egyik rész, hogy a nagyobbak után mennek a kisebbek, a másik viszont, hogy családi programokat csinálnak.

Összességében azt mondhatjuk tehát, hogy a 13-14 évesek életében az individuális tevékenységet nagyobb hangsúllyal vannak jelen, mint a 17-18 évesek körében, ahol a barátok, és család nagyobb prioritást élveznek, mindazonáltal mindkét korosztályban a mindennapi élet részese a számítógép, internet-használat. A számítógép-használatban a két korcsoport között a fő különbség abban rejlik, hogy a fiatalabb csoport számára ez jelenti elsődlegesen a szabadidő eltöltésének módját, míg az idősebbek számára, inkább egy mellékes, napi rutintevékenységet jelent.

A fókuszcsoporthoz résztvevők életében elsődlegesen a park, otthon, sportpálya illetve barátok jelentik a szabadidős színteret, kisebb hangsúllyal jelenik meg a pláza, mozi, kocsma és szinte egyáltalán nem töltik szabadidejüket valamilyen kulturális intézményben, művelődési házban.

A tanulmány elején bemutatott jelenlegi 16. kerületi szabadidős lehetőségeket, illetve az ifjúsági önkormányzat programjait elvéve említették a fókuszcsoporthoz résztvevők.

Az iskolai kereteken kívüli szabadidős tevékenységek úgy tűnik vonzóbbak a fiatalok számára, amelyet a korábbi tapasztalatok is alátámasztanak: a gyerekek iskola után nem feltétlenül szeretnek ugyanoda visszajárni szakkörre, szívesebben mentek az este 8-ig nyitva tartó ifjúsági házba, aminek az volt az előnye, hogy – egy egykori diák szavaival – „akkor mentél oda, amikor akartál, és mindig zajlott az élet”.

A szabadidős lehetőségek népszerűsítésére leghatékonyabb eszköznek a szájreklám vagyis „peer” tevékenység mutatkozik, amikor is a kortársak invitálják egymást a programokra.

SZABADIDŐELTÖLTÉSSEL KAPCSOLATOS SZÜKSÉGLETEK, IGÉNYEK A 16. KERÜLETBEN

Mit ajánlanának a 16. kerületi fiatalok számára?

A fókuszcsoporthoz résztvevő fiatalokat arra kértük, hogy alapítsanak egy olyan képzeletbeli céget, amely szabadidős programokat ajánl a 16. kerületi fiatalok számára. Mind a négy fiatal csoportban azt tapasztaltuk, hogy elsődlegesen a sport lehetőségeket ajánlanának a fiataloknak. A résztvevők többsége úgy gondolja, jó lenne egy sportközpontot nyitni, ahol a sportlehetőségek széles skálája fellelhető, mint pl. extrém sportok (pl. gördeszka), vízi sport, távirányítós autópálya, illetve focipálya, gokart-pálya, „versenypályaszerű, ilyen salak, beton meg mindenféle pályák”, „lézerharc, olyan, mint az air-soft csak lézerrel, laser-force aréna”, biciklipálya, biciklitúra. Illetve a két kisebb uszoda helyett egy nagyobbat nyitnának.

A fókuszcsoporthoz résztvevők a sportközpont mellett másik fontos szabadidő eltöltési alternatívának egy művészeti központot kínálnának a 16. kerületben, ahol kreatív foglalkozásra, zenére (koncertterem, zenestúdió – ahol próbálni lehet) lenne lehetőség. Továbbá többen is támogatták egy klubszerű helyiség létrehozását – amely az Ifjúsági Klubban jelenleg folyamatban van.

F1: Mondjuk én a zenét, hogy a zenére is áttérjünk. Mert ez a két legfontosabb faktor a kerületben, a sport, meg a zene. Ha belegondolok, még nem találkoztam olyan XVI. kerületi fiatalal, aki ne sportolna rajtam kívül. A másik, hogy 1500-an járnak zeneiskolába. És abból hétszáz egész biztosan kerületi. Lehetne zenei estet csinálni, hogy mindenki megmutathatja, és nem olyat, hogy leül a nagyközönség, és akkor kiállok és izgulok, mert nem tudom mi lesz, inkább ilyen közös kis zenei összejövetelt szervezni, ahol mindenki megmutathatja, mit tud.

M: És ezt milyen helyszínen gondolod?

F1: Hangulatos. Itt az ifjúsági klubban például. Meg szeretnék csinálni, akár csak ilyen pincehelység, vagy elsötétített helység, hangulatos, klubszerű.

Az egyik fókuszcsoporthoz egyetértés volt tekintetben, hogy jó lenne egy klubszerű helyiséget létrehozni, de úgy gondolják, hogy a mai fiatalok számára nem tudnak olyan programokat kínálni, amelyek vonzóak, tekintettel arra, hogy ahol nincs alkoholfogyasztási lehetőség, oda nem mennek el:

F1: Kellene ezek a klubhelységek, meg jól hangzik, hogy alapítunk, és oda mennek a fiatalok, de úgy se oda fognak menni a fiatalok, hanem kocsmába mennek, meg Cinkota parkba mennek, meg haza mennek.

F2: Igen, hát az lenne a lényege ennek az egész klubosdinak, hogy nem az a generáció, ez a 16-tól felfele, hanem ettől kisebb, az a 12 – 16-ig levő generációt el tudjuk foglalni olyan programokkal, amivel nem csak magukat károsítják, nem csak vannak a szabad ég alatt.

F3: Az a baj, hogy ez mind szép és jó, csak senki nem fog odajönni. Nem fog egy 13-14 éves gyerek bemenni ebbe a pincehelységbe, ami viszonylag nehezen megközelíthető, mert oda lejutni sem piskóta. Mindegy, én már párszor

eltévedtem ott. Lemegyek oda, jajj de jó, most játszunk egy „ki nevet a végéig?” , most ahelyett, hogy kocsmáznék, meg károsítanám magam, most játszunk egy társasjátékot.

M: Szerintetek milyen programok miatt mennének le például?

F4: Ingyen alkohol.

F5: Nem feltétlenül. Én például sokkal szívesebben mennél el most is egy olyan eseményre, ahol a sport van az előtérben. Például, ez szerintem elég sok gyereket érdekelne, mert szerintem minden korosztály, ha focizni szeretne, ha kosarazni, ha röplabdázni stb. Én szívesen mennék megszervezni például, most mondok egy helyszínt, ahol lehet – mondjuk az Erzsébet ligeti uszodába. Oda be lehet menni röplabdázni, oda szoktunk menni. Inkább oda mennék el, mint egy kis zsúfolt helyre társasjátékozni például. Szerintem egy kültéri programra jobban össze lehet fogni a barátokat, hogy jól van, menjünk és sportoljunk egy kicsit, mert az tényleg milyen jó, együtt vagyunk, elszórakozunk. De nem hiszem, hogy 14 éves fejjel is lemennék egy pincébe társasjátékozni.

A sportközpont, művészeti központ, klubszerű helyiség mellett kisebb szabadtéri fesztiválokat szerveznének a fókuszcsoporton résztvevők, illetve volt, aki graffiti falat ajánlott:

F: Nekem így az ötletekhez eszembe jutott, a graffitiről, hogy kéne valahova egy tök hosszú fal, - a kerület szélére – és végül is oda lehetne graffitizni.

Szabadidőeltöltési hiányosságok a kerületben

A fókuszcsoportokon arra is rátértünk, hogy fentebb említett programok közül melyek lehettek fel a kerületben, illetve mit hiányolnak még. Mind a négy fiatal csoportban elsődlegesen a szórakozási lehetőségeket – ifjúsági klub, koncertterem – hiányolták.

F: Szerintem az hiányzik egy klub. Egy zenés, táncos klub itt a környéken, ahol tánc egyesületek felléphetnének vagy éppen zenekarok. Tudom, hogy volt a Corvin régen, ilyen művelődési helyek, de azok mind bezártak és most ott állnak kihasználatlanul. Ezeket meg lehetne teremteni. Én is úgy vagyok, ha el akarok menni szórakozni, akkor bemegyek a városba. Aki meg mondjuk itt marad, az nem tudom, mondjuk elmegy az Erzsébet ligetbe inni, vagy... Igazából nincs meg az a hely ebben a kerületben, és az nagyon hiányzik itt a fiatalságnak.

Felvetődött, hogy a Corvin Művelődési Házat lehetne kihasználni:

F: A Corvin alkalmas lenne, ott lehetne sütögetni, kis játszótér is mászókával, minden, meg ott belül is vannak kihasználatlan terek. Úgy tudom ez egy óvoda volt régen, szovjet óvoda. Alul lehetne kialakítani próbatermet, nem egy kocsmá lenne, egy pub, vagy ilyesmi, hanem egy olyan, hely, ahova mindenki odamegy péntek este, hoz magával egy üdítőt, egy szendvicset. Szóval egy olyan ifjúsági hely, ahol szerintem nagyon sok mindent meg lehetne valósítani. Szerintem erre a kerületben elég lenne egy is, egy ilyen hely lenne, például az, az már sok mindent megoldana. Az ifjúságnak is sokkal jobb lenne. Nem az lenne, hogy kimennék az X helyre, mondjuk beszélgetni, hanem lenne egy olyan környezet, ahol a szüleink is tudják, hogy ott vagyunk, biztonságban és nyugodtan

aludhatnak, úgymond, hogy mégse a város másik végére mentünk el, ahol mindenhol egy veszélyes ember, vagy helyzet várhat ránk, hanem biztonságban lehetünk, és jól érezhetjük magunkat.

Az egyik beszélgetésen nézeteltérést volt megfigyelhető a szórakozóhely tekintetében: volt, aki azon az állásponton volt, hogy nem lenne jó hatással a fiatalokra, ha a kerületben szórakozóhelyek létesülnének.

F1: Szerintem az nem is hiányozna, - mert a belvárosban nagyon sok olyan hely van, ahova el lehet jutni - csak hogyha a közlekedés tényleg normálisan meg lenne oldva, akkor sokkal jobb lenne. Mert például a belvárosban vannak ilyen programok, a fiataloknak is néha, sokkal többen elmennének rá, ha nem kellene két órát utazniuk. Amit mondjuk kocsival negyed óra alatt meg lehet tenni. Szóval ezek így nagyon aránytalanul vannak így elosztva.

F2: Szerintem ez igaz és két részből is jön. Egyrészt, ha itt épülne egy nagyobb volumenű szórakozóhely...

F1: Az megint csak rossz hatással lenne.

F2: Nem feltétlenül, mert attól függ, hogy milyen programokat szerveznének bele.

F1: A szórakozóhelyre nem biztos, hogy a társasjátékozást kínálnák.

F2: A szórakozóhelyre nem úgy gondoltam, ahogy az emberek mostanában gondolnak...

F1: Én arra gondoltam volna pedig.

F2: Jó, én most nem erre gondoltam, hanem kifejezetten olyan helyeket építünk, ami a fiataloknak van ebben a kerületben, akkor a fiataloknak sem kell innen két órát utazniuk be a belvárosba. Át lehet szervezni a közlekedést, hogy ne kelljen annyit menni, de ha még közelebb lenne, akkor még több ember elmenne. „ Ó csak itt van egy köpésre, három utcára...

F1: Ha annyira el akar menni, akkor úgyis el fog menni. Most csak annyi, hogy megkönnyítjük a dolgokat, közelebb van.

F2: A szülőnek se mindegy, hogy hova engedi el a gyereket, a XVI. kerületbe, vagy be a belvárosba, mert kétszer annyi víz folyik a válláról, hogy mi van a gyerekekkel a belvárosban. Ha olyan probléma van, akkor a közelben is könnyebben el tud jutni a szülő kocsival, ha bármi történik, nem mint be Budára vagy mit tudom én. Oda lehetetlen.

Továbbá a szórakozási lehetőségek mellett hiányolják még a próbatermet, ahol zenekarok próbálhatnak, graffiti falat, amelyre rajzolni lehet, extrém illetve köztéri sportolási lehetőségeket, illetve egy olyan szabadtéri helyet, ahol sütni lehet:

F: A nagyobbak, akik nem kertés házban laknak, nem tudnak sütni sehol, mert az utcán nem gyűjthet tüzet, mert jön a rendőr. Ha a játszótérre beül, akkor meg azért, mert tönkreteszi és rongál egyből. Ha a parkba kiülnek, akkor meg az a baja a járőröknek, hogy biztos rosszalkodnak.

Összegezve tehát a 16. kerületi fiatalok körében a következő szabadidős programokkal kapcsolatos igények, ötletek vetődtek fel: egy művészeti központot nyitnának a kerületben, ahol fellelhetők koncerttermek, próbatermek, klubszerű helyiségek, és kreatív foglalkozásra alkalmas helyiségek, illetve egy sportközpontot szeretnének, ahol extrém sportolásra, köztéri sportolásra (foci, kosár) lenne lehetőség. Továbbá támogatják azt az ötletet, hogy egy graffiti fal legyen a kerületben, ezzel megelőzve, hogy a köztéri falakat rajzolják tele, illetve egy olyan szabadtéri hely, ahol sütni lehet.

16. KERÜLETHEZ VALÓ VISZONY

A beszélgetések során azt tapasztaltuk, hogy kivétel nélkül mindenki a kerület előnyének tartja, hogy kertváros, családiás, olyan, mint egy „nagy falu”, csendes, nincs nagy autóforgalom, nyugodt, sok a növényzet, és sok park van, ahova ki lehet ülni.

F: Az tényleg előny, hogy nagyon sok park van és az Erzsébet liget az nagyon nagy, ott tényleg nagyon jól el lehet lenni, ilyen társaságokkal kimenni. Mi a Cinkota parkot is nagyon szeretjük, mert közel van hozzánk, nem nagy, de az már törzshellyé vált így sulis után. De szerintem jól meg ez a környék csinálva, mert vannak itt lehetőségek. Kisebkeknek is szerintem, mert azért van jó pár játszótér is.

Mindazonáltal néhányan úgy gondolják, hogy a kerületben sok olyan tér van, amit nem használnak ki:

F1: Sok a kihasználatlan hely és értelmetlenül csinálják a dolgokat. Mert például ott ahol volt Cinkotán a strand, rohad az egész és semmi sincsen”. Vagy sok olyan hely van, amit lerombolnak, valami mást építenek a helyére, mint pl. lakóparkot, benzinkutat.

F2: Most jut eszembe, hogy volt az Ikaruszon egy lőtér, az ilyeneket idézőjelben miért hagyták „kihalni”? most 2005-ben csukták be, de annyi mint ha húsz éve csukták volna be az egészet, mert kiégett, meg elloptak belőle mindent. Meg miért kellett ez? Sokkal egyszerűbb lett volna ha öt évig folyamatosan nyitva van, mint most felépítsük újra az egészet. Pedig oda egy csomóan jártak, akkora terület az, hogy elképesztő, 35 hektár.

F3: Például a Szerb Antal Gimnázium parkjában, például a strandröplabda pálya, amit előző évben a diákok saját fáradságos munkában csináltak meg. utána így elvették, mert kitalálták, hogy oda játszótér kell.

Illetve pozitívként említették, hogy folyamatosan fejlődés, újítás figyelhető meg a kerületben. Abban is egyetértés volt, hogy az „emberekre is hatással van ez a környezet”, „sokkal kisebb arra az esély, hogy ilyen pszichopata ember legyen belőlünk”. A 16. kerületben élő emberek közvetlenebbnek, „mindenki mindenkit ismer”, nagyobb az empátia, az odafigyelés, biztonságosabb:

P1: Itt is akad mindig egy-két ilyen bűnöző, aki a gyerekeinket is bánthatja, de azért nem jellemző, hogy félteni kell őket annyira. Félteni kell, de ilyenektől talán még nem annyira.

Mindazonáltal volt, aki a kerület hátrányának említette a rossz közbiztonságot, ugyanis több lopást is tapasztalt a környezetében.

A 16. kerület hátrányának említették a szórakozási és sportolási lehetőségek hiányát, bár ahogy a tanulmány korábbi fejezetében is tapasztaltuk, előfordult, aki ezt nem tekinti hátránynak, ugyanis épphogy a szórakozóhelyek jelenlétével veszne el a kerület mindenki által említett előnye, hogy nyugodt és csendes. Előfordult, aki a kerület hátrányának tartja, hogy kevés a munkalehetőség, továbbá a résztvevők többsége a közlekedést kifogásolja (ritkán jár a HÉV), illetve néhányan, hogy nincs biciklitároló,

rossz az utak minősége (sok kátyú). Előfordult, aki azt tartja a kerület hátrányának, hogy kezdenek eltűnni a kis „maszek” boltok, ezzel a közvetlen eladó-vevő kapcsolatok, és a „szupermarket örület” jellemzi a kerületet.

Nekem például nagyon furcsa most ez a szupermarket örület itt a kerületben, 5-10 éve úgy nézett ki a kerület, vagy mondjuk csak 5 éve, hogy volt 2-3 három ilyen közepes bevásárló központ és nagyon sok kisbolt volt. Ami szerintem nem is azért volt jó, mert voltak amik nyitva voltak sokáig vagy éjjel-nappali volt stb., hanem azért mert az is hozzátartozott szerintem a kertvárosi léthez, vagy a magyarországi kertvárosi léthez, ami itt kialakult. És most ez szerintem sokkal inkább Amerika típusú lét, ezek a szupermarketek. Mindenki oda megy vásárolni, elvesznek az úgymond családiabb kapcsolatok a vásárlóval vagy az eladóval, ami szerintem nagyon fontos. Ezt úgy sajnálom. Persze biztos van olyan termék, ami olcsóbb, meg nagyobb a parkoló, nem tudom. De nekem ez valahogy előny is volt, hogy el lehet menni zöldségeshez, piacra – mondjuk piac most is van – meg el lehetett menni kisboltba. Marika néninek is nagyon örültem, mindig mosolygott, megkérdezte mi van a családdal, elhanyagolható, de szerintem ez hozzátartozik a kertvárosi léthez, létformához.

A megkérdezett fiatalok közül szinte senki nem szeretne másik kerületben élni, „nem tudnák elképzelni, hogy ne csendes, zöld övezetben éljenek”. Csupán néhányan említették, hogy a belvárosba költöznének tanulmányok, és munka miatt, illetve amiatt, mert „ott minden a közelben van”.

Összegezve tehát a beszélgetéseken résztvevők mindegyike a kerület előnyének tartja, hogy családi nyugodt, csendes és zöld, hátránynak pedig egyrészt a közlekedést említették, másrészt azon szórakozási, extrém sportolási lehetőségek hiányát, amelyek a tanulmány korábbi fejezetében is megfogalmazódtak.

IFJÚSÁGI PROBLÉMÁK A 16. KERÜLETBEN

A beszélgetéseken résztvevőket arra kértük, hogy értékeljék 1-től 5-ig terjedő skálán, mennyire jellemzőek az egyes ifjúsági problémák¹⁹ a 16. kerületi fiatalokra. Jelen vizsgálat kvalitatív voltára való tekintettel a kérdőíves eredményeket nem számokkal ismertetjük, csupán jelzésszinten mutatjuk be, hogy mely problémákat érzékelik nagyobb volumennel a 16. kerületben.

Az összes csoportban egyetértés volt atekintetben, hogy a számítógép- és internet-használat a legnagyobb probléma, és nehezen lehet kezelni: mind a fiatal mind a felnőtt csoportban legnagyobb problémának az *internet, netes közösségek erősödését, a „kockulást”* tartják, rendre 4-es illetve 5-ös értéket adtak rá (amelyek jellemző, nagyon jellemző jelentették). A pedagógus csoportban hangsúlyozták, hogy részben az iskola feladta az, hogy számítástechnika órán az internet- és számítógép-használat veszélyeiről tájékoztassák a fiatalokat. A pedagógusok említették, hogy többször előfordult, hogy óra alatt neteznek a diákok, amit azzal próbálnak kiküszöbölni, hogy óra előtt le kell adni a készülékeket, azonban elmondásuk szerint ez sem tűnik hatékony megoldásnak, tekintve, hogy a diákok 2-3 készülékkel rendelkeznek.

A 16. kerület fiataljai körében tapasztalt eredmények alátámasztják az országos nagymintás Ifjúság2008 kutatás eredményeit (Bauer, Szabó 2011), mely szerint a mai társadalom ifjúsága a net generáció fiataljai. A tudomány és a publicisztikai közbeszéd, illetve a marketing számos jelzővel illetve az elmúlt években: digitális bennszülöttek, net, Facebook- és IT-generáció, vagy éppen „cyber-kids” – hogy csak a leggyakrabban használtakat említsük (Holloway–Valentine, 2003; Tapscott 2009; Palfrey–Gasser 2008; Prensky 2010 idézi Ságvári 2011). A korosztályról szóló elméletek közkeletű vélekedése szerint a mai tizen- huszonéves fiatalok egy többé-kevésbé homogén generációt alkotnak, akik „már beleszülettek a digitális technológiák világába”, „digitális bevándorló” szüleikhez képest már egy másfajta világban élnek, mások az elvárásaik és a szokásaik a tanulásban, a munka világában és a szabadidő eltöltésében (Ságvári 2008).

A pedagógusok szerint második leginkább jellemzőnek vélt probléma a *család válsága, hiánya*, mindazonáltal a fiatal csoportokban résztvevők szerint ez kevésbé jellemző a 16. kerületi fiatalok körében. A pedagógusok egyetértettek abban, hogy kevés olyan diák van, aki ép családban nevelkedik, és sok csonka családban nevelkedő fiatal, akik köréből nagyobb valószínűséggel kerülnek ki a problémás esetek. Mindezt alátámasztja a posztmodern-korban a családstruktúrában megfigyelhető jelentős változásokat: házasságuk számának csökkenése, válások, együtt élő partnerkapcsolatok növekedése tapasztalható (Somlai, Tóth 2002, Coleman, Roker, 2001; Pongrácz, 2009). Számos külföldi és hazai kutatás azt mutatja, hogy a család összetétele ma is jelentős hatással bír a devianciákra, és a család integráció megóvó erővel bír a deviáns magatartás (drogfogyasztás, viselkedési addikciók) szempontjából (Paksi 2007c). Azon fiatalok, akik

¹⁹ A következő problémákat kérdeztük: alkohol fogyasztás; baráti társaság hiánya; bűnözés; céltalanság, nem tudják, mit akarnak; család válsága, hiánya; kábítószer fogyasztás; egészségtelen, mozgásszegény életmód; erkölcsi romlás; fiatalok rossz helyzete; iskolai problémák, tanulási nehézségek; kilátástalan, bizonytalan jövő; környezet rossz állapota (rossz levegő, pizok); közlekedési nehézségek; közösség hiánya; kulturálatlanság, tudatlanság, igénytelenség; lakásproblémák; létbizonytalanság; megfelelő iskola hiánya vagy elérhetetlensége; munkanélküliség, elhelyezkedési nehézségek; önálló egzisztencia, család megteremtése; pénztelenség, szegénység, elszegényedés; rossz családi körülmények; szórakozási és ismerkedési lehetőségek hiánya; internet, netes közösségek erősödése („kockulás”); korrupció

ép családi háttérrel rendelkeznek (vér szerinti szülőkkel élnek) kisebb valószínűséggel dohányoznak, fogyasztanak alkoholt vagy tiltott szereket, mint azon fiatalok, akik felbomlott családokban élnek (pl. Nolte et al, 1983; Saucier, Ambert, 1983; Ammoateng, Bahr, 1986; Brody, Forehand, 1993; Madianos et al, 1995; Bjarnasson, 2000; Bjarnasson et al, 2003; Elekes, Paksi, 2000a, 2000b; Brassai, Pikó, 2005; Murinkó, 2005 idézi Paksi 2007).

Az alábbi táblázatban összegeztük, mely problémákról gondolják a beszélgetésen résztvevők, hogy jellemző, illetve közepesen jellemző a 16. kerületi fiatalok körében. Ezen problémákat részben érintettük a tanulmány korábbi fejezeteiben.

Az egészségtelen, mozgásszegény életmód úgy gondolják, közepesen jellemző a kerületben, mindazonáltal a résztvevők által említett szabadidős tevékenységek között kiemelt jelentőséggel bír a sport.

A közlekedési nehézségek közepesen jellemzőnek tartják, amely szintűgy a korábban említett kerület hátrányai között is megmutatkoztak.

Az alkohol-fogyasztás olyan aspektusból jelentkezett problémaként a beszélgetések során, hogy a kérdezettek szerint a fiatalok elsődlegesen akkor mennek el egy programra, ha ott van lehetőség alkohol-fogyasztásra, illetve a parkokban is jellemző a bandázás, ami alkohol-fogyasztással párosul. Azonban a pedagógus csoportban arra a kérdésre, hogy a számítógép vagy az alkohol-, illetve droghasználat jelent-e nagyobb problémát a fiatalok körében, azt a választ kaptuk, hogy a számítógépezés, internetezés sokkal égetőbb probléma, és jellemzően problémás alkohol- vagy droghasználatot nem tapasztalnak.

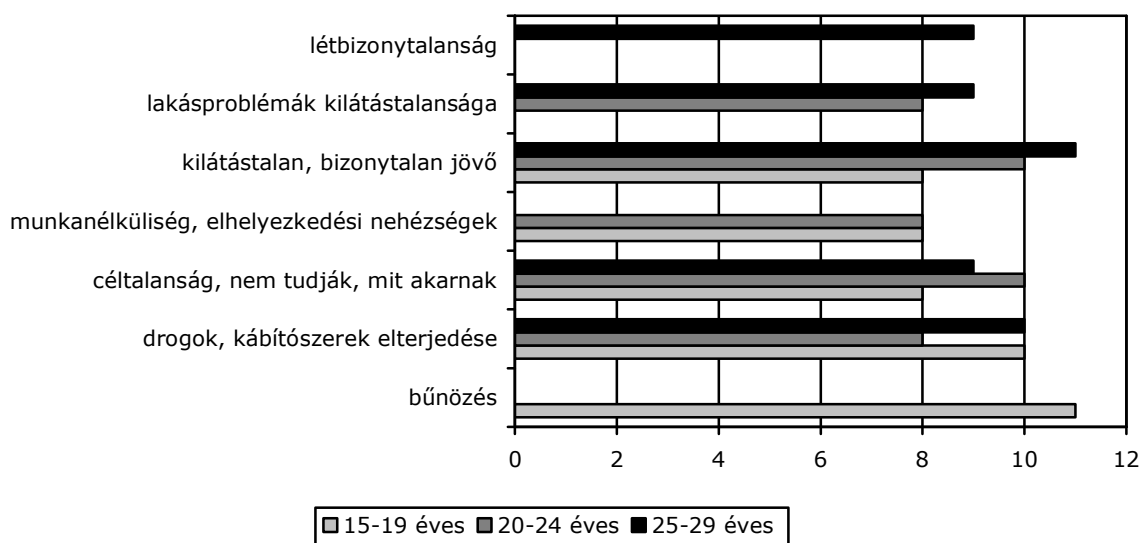
Az erkölcsi romlás jellemzően a pedagógusok, illetve idősebb csoportban mutatkozott, ami abban nyilvánul meg, hogy a jelenlegi fiatalok más értékeket vallanak, sokkal inkább a materiális értékek vannak központban, mint az immateriális értékek. (A 17-18 évesek gondolják ezt a 13-14 évesekről, illetve a pedagógusok általában a fiatalabb generációról.)

A 16. kerületben legjellemzőbb ifjúsági problémák a pedagógus és fiatal fókuszcsoportokon résztvevők értékelés szerint

	Pedagógusok	Fiatalok
Nagyon jellemző	Internet, számítógép, „kockulás” Család válsága, hiánya	Internet, számítógép, „kockulás”
Jellemző	Céltalanság nem tudják, mit akarnak Kilátástalan bizonytalan jövő Létebizonytalanság	Erkölcsi romlás
Közepesen jellemző	Egészségtelen, mozgásszegény életmód Erkölcsi romlás Iskolai problémák, tanulási nehézségek Pénztelenség, szegénység, elszegényedés	Egészségtelen, mozgásszegény életmód Iskolai problémák, tanulási nehézségek Közlekedési nehézségek Alkohol-fogyasztás

Jelen vizsgálat eredményeit összevetve az országos nagymintás Ifjúság2008 budapesti adataival némiképp más sorrend rajzolódik ki: a budapesti 15-19 éves fiatalok legnagyobb problémának a bűnözést, a kábítószer-fogyasztást, illetve a céltalanság, nem tudják mit akarnak” tartják (lásd alábbi ábra), és a 16. kerületben azonosított problémák kisebb súllyal jelentkeztek a budapesti fiatalok körében²⁰. Mindazonáltal a céltalanság mint probléma szintén jelen van a fiatalok körében, amely nem ennél a kérdéskörnél, hanem a tipikus fiatal témánál jelent meg a mind a fiatal, mind a pedagógus fókuszcsoporton résztvevők körében

Az öt legégetőbb probléma korcsoportonként a budapesti fiatalok körében (%)

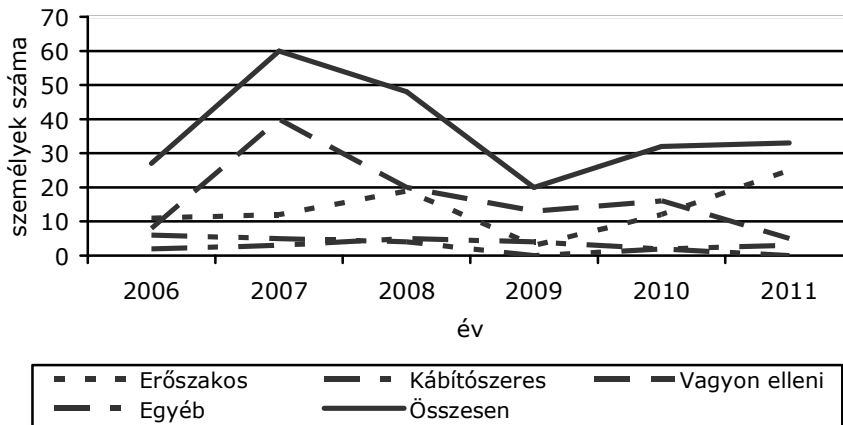

Forrás: Ifjúság 2008

Az interjúalanyok a bűnözést nem igazán érzékelik problémának a 16. kerületi fiatalok körében, amit alátámaszt az, hogy az elmúlt években meglehetősen alacsony volt azon 14-18 éves személyek száma, akik büntetőeljárás alá kerültek (lásd alábbi táblázat).

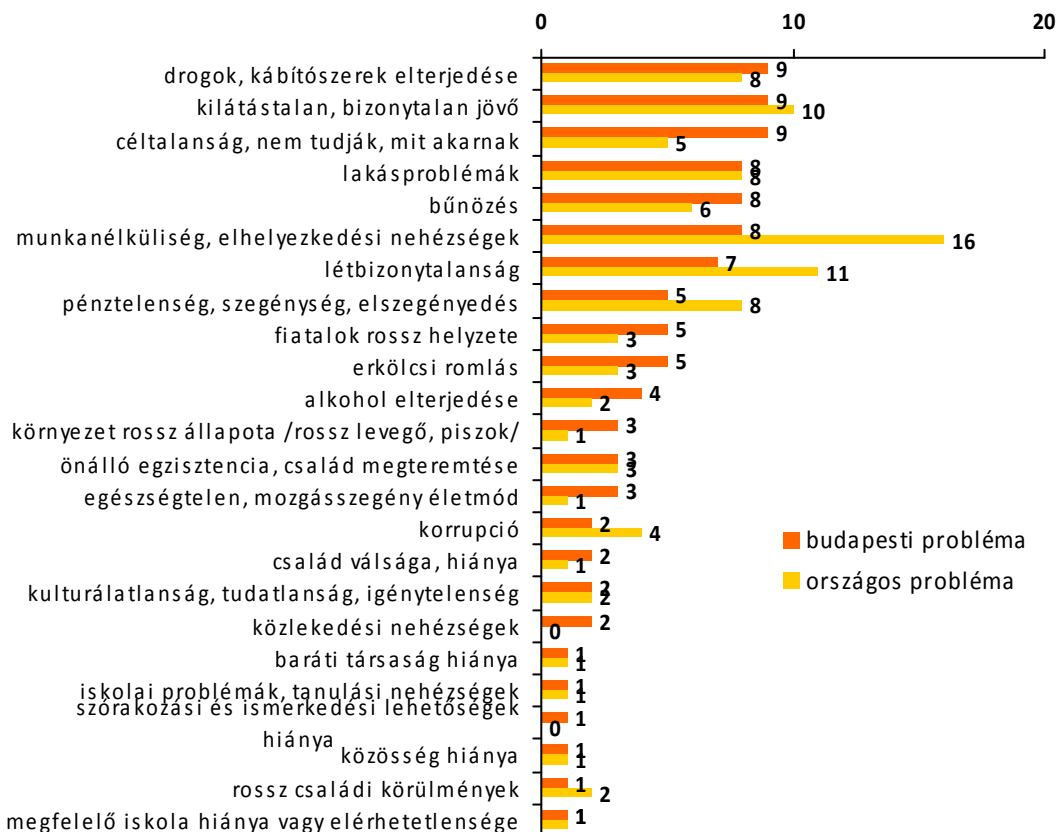
²⁰ Fontos megjegyezni, hogy 2008-ban még nem kérdeztük a „kockulás” problémakört.

Fiatalkorú (14-18 éves) elkövetők száma²¹ a 16. kerületben 2006-2011

Az alábbi ábra révén kitekintést nyújtunk arról, hogy a budapestiek legégetőbb problémái miben térnek el az országos eredményektől. Három dimenzióban találunk nagy különbséget: munkanélküliség, létbizonytalanság és az elszegényedés országos szinten jóval komolyabb problémának számít, mint a fővárosban.

Az ifjúság legégetőbb problémái országosan és a budapesti a fiatalok szerint (százalék)

Forrás: Ifjúság 2008

²¹ A számok csupán a büntetőeljárás alá vont személyek számát jelenti, azaz nem jelentik, hogy hány esetben kerültek az ügyek a fiatal elkövetőkkel kapcsolatban vádemelési javaslattal befejezésre.

Összességében megállapítható tehát, hogy a fókuszcsoporthoz tartozó 16. kerületi fiatalok körében más jellegű problématerkép rajzolódik ki a budapesti fiatalokhoz viszonyítva: míg a budapestiek körében első helyen a bűnözés illetve kábítószer-fogyasztás, addig a 16. kerületi fiatalok körében a számítógép-, internet-használat, illetve az erkölcsi romlás szerepelnek, továbbá a „célalanság nem tudják, mit akarnak” probléma is tapasztalható a fiatalok körében.

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

FŐBB EREDMÉNYEK, MEGÁLLAPÍTÁSOK

Jelen tanulmányban a 16. kerületi 14-18 éves fiatalok életmódjával, élethelyzetével kapcsolatos – fókuszcsoportos technikával készült – kutatás eredményeket mutattuk be, illetve ismertettük, hogy milyen igények, szükségletek artikulálódtak a fiatalok körében. A kutatás főbb eredményei, megállapításai a következők:

- A beszélgetéseken résztvevők körében az ifjúságról egy homogénebb kép rajzolódott ki, a barátság, szórakozás, tanulás, iskola fogalmakkal párosították, míg a felnőttiséggel kapcsolatban egy heterogénebb képet kaptunk és inkább negatívabb kontextusban jelent meg: kötelezettségek, identitás krízis lezárulása, mókuserék (munka, család) fogalmak jöttek elő, azonban néhányan úgy gondolják, a „gyermek” soha nem veszik el a felnőttből, illetve ugyanúgy megmarad a szórakozás.
- A mai tipikus fiatalot meglehetősen negatív kontextusban jelenítették meg a beszélgetéseken résztvevők: nem csinál semmit, őrlődik, nem érdekli semmi, szórakozik (parkba jár inni, cigizni), nem sportol, számítógépezik, keveset beszélget a családjával.
- A 13-14 évesek szabadidejében az individuális tevékenységet nagyobb hangsúllyal vannak jelen, mint a 17-18 évesek körében, ahol a barátok, és család nagyobb prioritást élveznek, mindazonáltal mindkét korosztályban a mindennapi élet részese a számítógép, internet-használat. A számítógép-használatban a két korcsoport között a fő különbség abban rejlik, hogy a fiatalabb csoport számára ez jelenti elsődlegesen a szabadidő eltöltésének módját, míg az idősebbek számára, inkább egy mellékes, napi rutintevékenységet jelent.
- A fókuszcsoporton résztvevők életében elsődlegesen a park, otthon, sportpálya illetve barátok jelentik a szabadidős színteret, kisebb hangsúllyal jelenik meg a pláza, mozi, kocsmák és szinte egyáltalán nem töltik szabadidejüket valamilyen kulturális intézményben, művelődési házban.
- A tanulmány elején bemutatott jelenlegi 16. kerületi szabadidős lehetőségeket, illetve az ifjúsági önkormányzat programjait elvélve említették a fókuszcsoporton résztvevők.
- A szabadidős lehetőségek népszerűsítésére leghatékonyabb eszköznek a szájreklám vagyis „peer” tevékenység mutatkozik, amikor is a kortársak invitálják egymást a programokra.
- Az iskolai keretek kívüli szabadidős tevékenységek úgy tűnik vonzóbbak a fiatalok számára, amelyet a korábbi tapasztalatok is alátámasztanak.
- A következő szabadidős programokkal kapcsolatos igények, ötletek vetődtek fel, amelyek jelenleg nem állnak rendelkezésre a fiatalok számára a 16. kerületben, azonban fontosnak tartják ezek elérhetőségét: egy művészeti központot nyitnának a kerületben, ahol fellelhetők koncerttermek, próbatermek, klubszerű helyiségek, és kreatív foglalkozásra alkalmas helyiségek, illetve egy sportközpontot

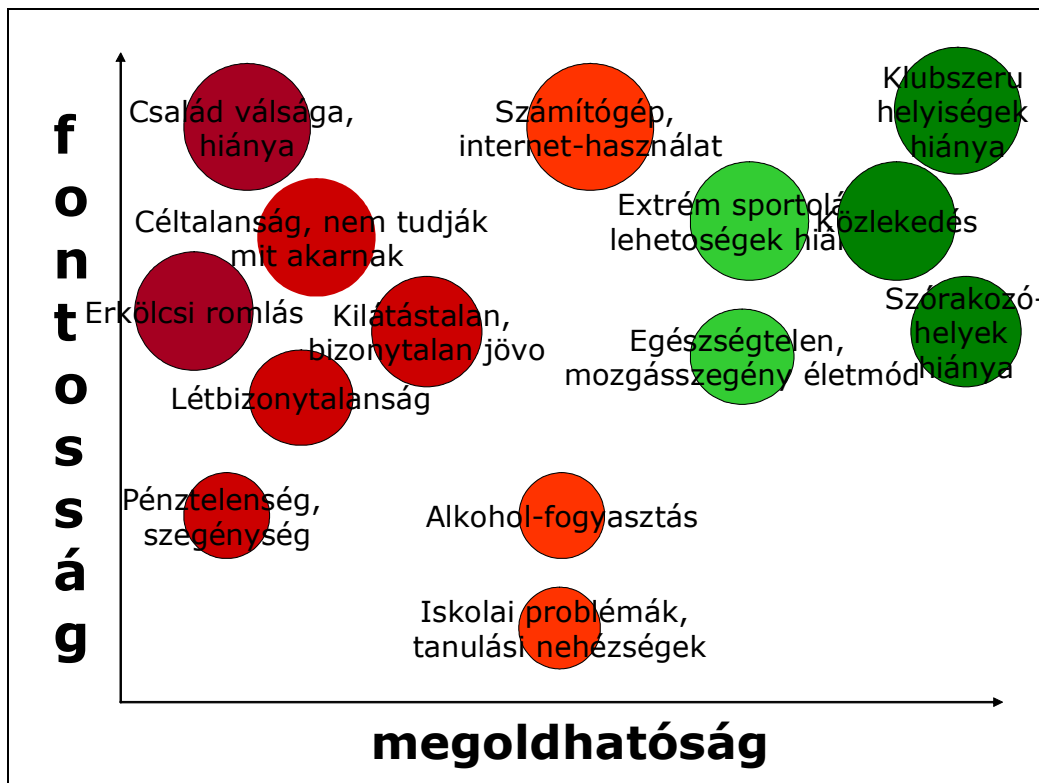
szeretnének, ahol extrém sportolásra, köztéri sportolásra (foci, kosár) lenne lehetőség. Továbbá támogatják azt az ötletet, hogy egy graffiti fal legyen a kerületben, ezzel megelőzve, hogy a köztéri falakat rajzolják tele, illetve egy olyan szabadtéri hely, ahol sütni lehet.

- A beszélgetéseken résztvevők mindegyike a kerület előnyének tartja, hogy családias nyugodt, csendes és zöld, hátránynak pedig egyrészt a közlekedést említették, másrészt azon szórakozási, extrém sportolási lehetőségek hiányát, amelyek a fenti pontban is megfogalmazódtak.
- A fókuszcsoporton résztvevő 16. kerületi fiatalok körében más jellegű problématerkép rajzolódik ki a budapesti fiatalokhoz viszonyítva: míg a budapestiek körében első helyen a bűnözés illetve kábítószer-fogyasztás, addig a 16. kerületi fiatalok körében a számítógép-, internet-használat, az erkölcsi romlás szerepelnek, továbbá a „céltalanság nem tudják, mit akarnak” probléma is tapasztalható a fiatalok körében.

PROBLÉMATERKÉP

A 16. kerületben észlelt problémákat problématerképekbe rendeztük. A problématerképek dimenziói a *mérték*, azaz mennyire jellemző a 16. kerületben, illetve a *megoldhatóság*, azaz mennyire megoldható az adott probléma. Az alábbi ábrában ezt a két dimenziót a színdinamika, és a méret szerinti elkülönítés eszközeivel igyekeztünk szemléletessé tenni. Minél fontosabb egy probléma annál nagyobb területű kör szimbolizálja az ábrán, a megoldhatóság mentén pedig a könnyebben megoldhatóak zöld, míg a nehezebben megoldhatóak piros szín árnyalatai felé sötétülnek.

A 16. kerületi fiatalok problématerképe

AJÁNLÁSOK AZ IFJÚSÁGPOLITIKAI KONCEPCIÓ KIALAKÍTÁSÁHOZ

Az alábbi tematika segítséget nyújthat a fenti térképen illusztrált 16. kerületi ifjúságra jellemző problémák ifjúsági stratégiába való beillesztéséhez.

Az ifjúság számára releváns problémákat áttekintve két csoportosítási lehetőség bontakozik ki: az önkormányzat eszközzel megoldható problémák köre – ilyen például a drogprevenciós tanácsadás –, valamint az önkormányzati eszközrendszer révén nem megoldható problémák. Ez utóbbiak általában a széles értelemben vett társadalmi problémák, melyek a társadalom és gazdaság mibenlétében gyökereznek. Ilyenek az elszegényedéstől való félelem, vagy a jelen korban élő fiatalságra jellemző nem egyértelmű, céltalan jövőkép. Az alábbiakban áttekintjük, hogy az önkormányzat eszközzel megoldható illetve nem megoldható problémák, milyen további csoportokra bonthatók.

Önkormányzat eszközzel megoldható problémák

- Meglévő eszközökkel megoldható
 - az eszközrendszer vizsgálata
 - az eszközrendszer értékelése
 - az erőforrások átpozícionálása
- Meglévő eszközökkel nem megoldott
 - stratégiai célok megfogalmazása
 - célokhoz eszközök hozzárendelése
 - cselekvési terv készítése, végrehajtása

Önkormányzat eszközzel nem megoldható

- a probléma hatásai csökkenthetőek
 - középtávú stratégiai célok megfogalmazása
 - célokhoz eszközök hozzárendelése
 - cselekvési terv készítése, végrehajtása
- a probléma hatásai nem csökkenthetőek
 - hosszú távú stratégiai célok megfogalmazása
 - célokhoz eszközök hozzárendelése
 - cselekvési terv készítése, végrehajtása

A fentiekben bemutatott tematikát átültetve a 16. kerületi kutatásra a következő megállapításokat tesszük.

Az önkormányzat eszközzel megoldható problémák

Az önkormányzat eszközzel megoldható problémákat a stratégia további két módon elemezheti, melyből az egyik a meglévő eszközökkel megoldott problémák. Ebben

az esetben a feladat a jelenlegi ellátórendszerek áttekintése, azok teljesítményének értékelése, esetleges átpozícionálása.

- Erre példa az önkormányzat által üzemeltetett sportlétesítmények száma, állapota (sportközpont – extrém sport, művészeti központ – ifjúsági klub) amely nem követi maradéktalanul a fiatalok megváltozott igény szintjét.

A másik alcsoport a meglévő eszközökkel nem megoldott problémák kérdése. Itt célszerű először stratégiai célok kijelölése, majd a kijelölt célok megvalósítása.

- Erre példa a számítógép-, internet-használat illetve az egészségtelen, mozgásszegény életmód okozta későbbi problémák.

Az önkormányzat eszközzel nem megoldható problémák

Az önkormányzat eszközzel nem megoldható problémákat is két csoportra oszthatjuk. Vannak olyan problémák, melyek hatásai csökkenthetők.

- Erre példa a jövőre vonatkozó céltalanság általános érzetének csökkentése felvilágosítás, életpálya-koncepciók felvázolása, különböző egzisztenciális garanciák kidolgozása révén. Ennek a folyamatnak a sikeres véghezvitele céljából középtávú stratégiai koncepciót kell felvázolni.

Vannak természetesen olyan problémák is, melyek hatásai is csak közvetett módon csökkenthetők. Ezek megoldása viszont csak a távolabbi jövőben lehetséges. Az ilyen problémáknak a megoldását inkább a hosszú távú stratégia foglalhatja magában.

- Ilyenek az erkölcsi romlással kapcsolatos problémák.

IRODALOM

- Allport, G. W. (1985): *A személyiség alakulása*. Pp. 299-333. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Bauer B. (2011): A kulturális szemlélet spiráljai. In: Bauer B., Szabó A. (szerk.): *Arc(talan) nemzedék*. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest.
- Bauer B., Szabó A. (szerk.) (2011): *Arc(talan) nemzedék*. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest.
- Bauer B., Szabó A. (szerk.) (2009): Ifjúság2008 gyorsjelentés, Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Budapest.
- Belinszki E. (2000): A kritikai kultúrakutatás a médiaelemzés gyakorlatában. *Médiakutató*, 3.
- Berne, E. (1984): *Emberi játszmák*. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Coleman, J., Roker, D. (szerk.) (2001): *Supporting parents of teenagers. A handbook for professionals*. Jessica Kingsley Publishers, London.
- Ehmann, B. (2002): *A szöveg mélyén – a pszichológiai tartalomelemzés*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest.
- Erikson E. H. (2002) *Gyermekkor és társadalom*. Osiris Kiadó Budapest.
- Hall, S. (1980): Encoding/Decoding. In: Hall, S., Hobson, D., Lowe, A., Willis, P. (eds.): *Culture, Media, Language*. (Working Papers in Cultural Studies 1972–79.) London, Routledge.
- Kvale, S. (2005): *Az interjú*. Jószöveg Műhely Kiadó, Budapest.
- Péley B. (2002): *Rítus és történet. Beavatás és a kábítószeres létezés módja*. Új Mandátum Könyvkiadó, Budapest.
- Mason, J.(2005): *A kvalitatív kutatás*. Jószöveg Műhely Kiadó, Budapest.
- Mayring, P (2000): Qualitative content analysis. Forum: Qualitative Social Research, 1 (2). Letöltés ideje: 2010. június 22. <http://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1089/2386>
- Paksi B. (2007): A magyarországi drogfogyasztás társadalmi mintázata. In: Demetrovics Zsolt (szerk.): *Az addiktológia alapjai I.*, Eötvös Kiadó, Budapest.
- Pongrácz T. (2009): A párkapcsolatok jellegzetességei In: *Demográfiai portré 2009*, KSH, Budapest.
- Rácz J. (szerk.) (2007) *Leszakadók – A társadalmi kirekesztődés folyamata*- Nemzeti Drogmegelőzési Intézet kutatások 5. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- Ságvári B. (2011): A net generáció törésvonalai – kultúrafogyasztás és életstílus csoportok a magyar fiatalok körében. In: Bauer B., Szabó A. (szerk.) *Arc(talan) nemzedék*. Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet, Budapest.
- Ságvári Bence (2008): „Az IT-generáció. Technológia a mindennapokban: kommunikáció, játék és alkotás.” In: *Új Ifjúsági Szemle*, 2008/tél, 47–56. p.
- Somlai P., Tóth O. (2002): A család és házasság változásai az ezredforduló Magyarországon. *Educatio* 2002/3.
- Somlai P. (2007): A posztadoleszcensek kora. Bevezetés. In: Somlai P. (2007): *Új ifjúság – Szociológiai tanulmányok a posztadoleszcensekről*. Napvilág Kiadó, Budapest.

Széman R. (2009): A közművelődés terei kerületünkben – *Kertvárosi Helytörténeti Füzetek 19. szám*, Budapest.

Udvarhelyi É. T. (2003): Plázavilág – plázakultúra.
<http://www.csongradmmk.hu/pages/177/dload/udvarhelyi.rtf>

Vaskovics L. (2000): A posztadoleszcencia szociológiai elmélete, *Szociológiai Szemle 2000/4*.

Vicsek, L. (2006): *Fókuszcsoport*. Osiris Kiadó, Budapest.

MELLÉKLET

FIATAL GUIDE

PEDAGÓGUS GUIDE

PPT

16. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT

FÓKUSZ GUIDE

FIATAL

Téma	Módszer	hossz	össz
Bevezetés		5	5
<ul style="list-style-type: none"> • Mi a cél • Kamera • Mondjátok bátran, nincs rossz válasz • Legyen vita, de nem kell meggyőzni • Telefonokat kapcsoljátok ki • Névkártya • Anonimitás • Fókuszcsoport hossza • Kérdezhetnek, legyen beszélgetés 			
Bemelegítés		5	10
<ul style="list-style-type: none"> • Mindenki mutakozzon be, hogy hívják, melyik évben született, mit csinál! Illetve mindenki mondjon magáról 3 legfontosabb dolog. Lehet tulajdonság, tevékenység, bármi. 	Menj körbe, mindenkit kérdezz		
Ifjúság		10	20
<ul style="list-style-type: none"> • Mi jut eszetekbe arról, hogy ifjúság? Mindenki mondjon 3 dolgot! 	Menj körbe, mindenkit kérdezz		
<ul style="list-style-type: none"> • Milyen egy mai tipikus fiatal? Próbáljátok meg leírni, hogyan jellemezhető egy tipikus fiatal! <i>Rákérdezni, ha nem említik:</i> <ul style="list-style-type: none"> → milyen értékeket vall magáénak? → mit olvas? → mivel tölti el a szabadidejét? → mit néz a TV-ben? → vallásos? → politizál? → sportol? → mit dolgozik? → mit tanul? → hol lakik? → milyen zenét hallgat? • Szerintetek miben volt más egy tipikus fiatal 20 évvel ezelőtt? <i>Ugyanígy végig menni a fenti alpontokon!</i> • Szerintetek miben lesz más egy tipikus fiatal 20 év múlva? <i>Ugyanígy végig menni a fenti alpontokon!</i> 			

Szabadidő		20	40
<ul style="list-style-type: none"> • Mit csináltak a szabadidőtökben? <i>Rákérdezni, ha nem kerül elő:</i> <ul style="list-style-type: none"> → Kik vannak jelen? → Mit csinálnak? → Milyen szintéren zajlik? 16. kerületben vagy Budapesten? Ha nem a 16. kerületben akkor miért nem ott? Ha nem említik rákérdezni: <ul style="list-style-type: none"> → <i>otthon</i> → <i>barátoknál</i> → <i>rokonoknál</i> → <i>utcán</i> → <i>bevásárlóközpontban</i> → <i>klubban, művelődési házban</i> → <i>kocsmában</i> → <i>valamilyen kulturális intézményben (mozi, színház stb.)</i> → <i>sportpályán</i> <p><i>Ha nem említik rákérdezni: Szoktak-e járni a Corvin Művelődési Házba, Holdvilág kamaraszínház, uszoda</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit csinálnak még általában szabadidejükben a fiatalok a 16. kerületben? Hol? 	Menj körbe, mindenkit kérdezz		
<p>Képzeljük azt, hogy van egy közös cégünk, amely mindenféle szabadidős programot ajánl, illetve szervez fiataloknak a 16. kerületben. („Szabadidős tanácsadó”). Minden ide tartozik: otthoni programok, elmenősek, akár csak helyek biztosítása programokhoz. Olyan korú fiatalokról van szó, mint ti, de vannak köztük iskolások, egyetemisták, dolgozók, otthonlevők, mindenféle. Szedjük össze, hogy milyen igényeket kell kielégíteni, mi mindenre vágyhatnak szabadidejükben!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konkrétan milyen programokat ajánlotok? (kültéri, beltéri) • Milyen helyszíneket kell biztosítani? • Ki gondoskodhatna arról, hogy ezek meglegyenek? 			

16. kerülethez való viszony		10	50
<ul style="list-style-type: none"> Milyen előnyei vannak a 16. kerületnek? Milyen hátrányai vannak a 16. kerületnek? 			
<ul style="list-style-type: none"> Mi hiányzik a kerületben? (a szabadidős tevékenységekre külön rákérdezni, ha nem említik!) <ul style="list-style-type: none"> Mi az akadály, hogy ezek nincsenek? Ki tehet róla? Melyek azok a dolgok, amelyek itt a 16. kerületben vannak, de jó lenne megváltoztatni? Miért kellene megváltoztatni? Melyek azok a dolgok, amelyek megvannak és nem is kell rajta változtatni? Mitől jók ezek? 			
<ul style="list-style-type: none"> Ki lakik a 16. kerületben? (Aki nem itt lakik, miért idejár suliba?) Költöznének-e Budapesten másik kerületbe? <ul style="list-style-type: none"> Ha igen, hova? Miért oda? 			
Ifjúsági problémák a 16. kerületben		20	70
<p>Légyszi gyűjtsétek össze, hogy melyek a legnagyobb problémák a fiatalok körében a 16. kerületben!</p> <p>Arra kérek mindenkit, hogy töltsse ki ezt a kis kérdőívet. <i>Kérdőívet szétosztani!</i></p> <p>Mire adtatok 4-est, 5-öst? Miért?</p> <p><i>Ha több mindenre adtak 5-öst:</i> szerintetek melyik a legnagyobb probléma a kerületben?</p> <p>Szerintetek hogyan lehetne orvosolni ezeket a problémákat?</p> <p>Ki tehetne érte?</p> <ul style="list-style-type: none"> → a fiatalok maguk? → az önkormányzat? → ifjúsági önkormányzat? → a szülők? → civil szféra? → állam? → iskola? 	<p>Együtt összegyűjteni</p> <p>Kérdőív kitöltése majd beszélgetni a kérdőívről</p>		

IFJÚSÁGI ÖNKORMÁNYZAT		10	80
<ul style="list-style-type: none"> • Van-e aki kapcsolatba lépett már ifjúsági önkormányzattal? <ul style="list-style-type: none"> → <i>Aki igen:</i> milyen céllal? <ul style="list-style-type: none"> Milyen pozitív tapasztalatok vannak? Milyen negatív tapasztalatok vannak? Mit hiányoltok a hallgatói önkormányzat tevékenységével kapcsolatban? → <i>Aki nem:</i> Miért nem? Hallott-e már róla? <p>Csak ifjúsági önkormányzattól kérdezni!!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Milyen problémákkal, nehézségekkel szembesültök munkátok során? Mit lehetne tenni ezek elhárítására? • Mennyire könnyen éritek el a fiatalokat? Hogyan? Miért könnyen vagy miért nehezen? • Milyen a kapcsolat a fiatalokkal? Milyen visszajelzések vannak? • Milyen a kapcsolat az ifjúsági koordinátorral, mennyire segíti az ifj. önk. munkáját? • Milyen az ifjúsági önkormányzat kapcsolata az önkormányzattal? Milyen pozitívumok, negatívumok vannak? • Milyen az ifjúsági önkormányzat kapcsolata az iskolákkal? Milyen pozitívumok, negatívumok vannak? • Az ifjúsági önkormányzat média megjelenéssel mennyire vagytok elégedettek? Hogyan lehet hatékonyabbá tenni? Mi jelent gátló tényezőt? 			
Egyéb		5	95

16. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT

FÓKUSZ GUIDE

PEDAGÓGUS

Téma	Módszer	hossz	össz
Bevezetés		5	5
<ul style="list-style-type: none"> • Tegeződés/magázódás? • Mi a cél • Kamera • Mondják bátran, nincs rossz válasz • Legyen vita, de nem kell meggyőzni • Telefonokat kapcsolják ki • Névkártya • Anonimitás • Fókuszcsoport hossza • Kérdezhetnek, legyen beszélgetés 			
Bemelegítés		5	10
<ul style="list-style-type: none"> • Mindenki mutakozzon be, hogy hívják, melyik iskolát képviseli, mióta tanít a 16. kerületben, illetve melyik kerületben lakik. 	Menj körbe, mindenkit kérdezz		
Ifjúság		10	20
<ul style="list-style-type: none"> • Mi jut eszükbe arról, hogy ifjúság? Mindenki mondjon 3 dolgot! 	Menj körbe, mindenkit kérdezz		
<ul style="list-style-type: none"> • Milyen egy mai tipikus fiatal? Próbálják meg leírni, hogyan jellemezhető egy tipikus fiatal! <i>Rákérdezni, ha nem említik:</i> <ul style="list-style-type: none"> → milyen értékeket vall magáénak? → mit olvas? → mivel tölti el a szabadidejét? → mit néz a TV-ben? → vallásos? → politizál? → sportol? → mit dolgozik? → mit tanul? → hol lakik? → milyen zenét hallgat? • Önök szerint miben volt más egy tipikus fiatal 20 évvel ezelőtt? <i>Ugyanígy végig menni a fenti alpontokon!</i> • Önök szerint miben lesz más egy tipikus fiatal 20 év múlva? <i>Ugyanígy végig menni a fenti alpontokon!</i> 			

Szabadidő		10	30
<ul style="list-style-type: none"> • A 16. kerületi fiatalok mit csinálnak a szabadidejükben? <i>Rákérdezni, ha nem kerül elő:</i> <ul style="list-style-type: none"> → Kik vannak jelen? → Mit csinálnak? → Milyen szintéren zajlik? 16. kerületben vagy Budapesten? Ha nem a 16. kerületben akkor miért nem ott? Ha nem említik rákérdezni: <ul style="list-style-type: none"> → <i>otthon</i> → <i>barátoknál</i> → <i>rokonoknál</i> → <i>utcán</i> → <i>bevásárlóközpontban</i> → <i>klubban, művelődési házban</i> → <i>kocsmában</i> → <i>valamilyen kulturális intézményben</i> <i>(mozi, színház stb.)</i> → <i>sportpályán</i> <p><i>Ha nem említik rákérdezni: Szoktak-e járni a Corvin Művelődési Házba, Holdvilág kamaraszínház, uszoda</i></p>			
<p>Képzeljük azt, hogy van egy közös cégünk, amely mindenféle szabadidős programot ajánl, illetve szervez fiataloknak a 16. kerületben. („Szabadidős tanácsadó”.) Minden ide tartozik: otthoni programok, elmenősek, akár csak helyek biztosítása programokhoz. Szedjük össze, hogy milyen igényeket kell kielégíteni, mi mindenre vágyhatnak szabadidejükben!</p> <ul style="list-style-type: none"> → Konkrétan milyen programokat ajánlanának? (kültéri, beltéri) → Milyen helyszíneket kell biztosítani? → Ki gondoskodhatna arról, hogy ezek meglegyenek? 			

16. kerülethez való viszony		15	45
<ul style="list-style-type: none"> Milyen előnyei vannak a 16. kerületnek? Milyen hátrányai vannak a 16. kerületnek? 			
<ul style="list-style-type: none"> Mi hiányzik a kerületben a fiatalok számára? (a szabadidős tevékenységekre külön rákérdezni, ha nem említik!) <ul style="list-style-type: none"> Mi az akadály, hogy ezek nincsenek? Ki tehet róla? Melyek azok a dolgok, amelyek itt a 16. kerületben vannak, de jó lenne megváltoztatni? Miért kellene megváltoztatni? Melyek azok a dolgok, amelyek megvannak és nem is kell rajta változtatni? Mitől jók ezek? 			
<ul style="list-style-type: none"> <i>Aki nem a 16. kerületben lakik:</i> Miért a 16. kerületben tanít? <i>Tanítanak-e más kerületben?</i> <ul style="list-style-type: none"> <i>ha igen:</i> hol? Miért ott? <i>ha nem:</i> miért nem? <i>Mit tapasztalnak a diákok 16. kerületben laknak?</i> (Ha nem, milyen kerületben laknak? Miért?) 			
Ifjúsági problémák a 16. kerületben		30	75
<ul style="list-style-type: none"> Legyenek szívesek összegyűjteni, melyek a legnagyobb problémák a fiatalok körében a 16. kerületben! Arra kérek mindenkit, hogy töltsse ki ezt a kis kérdőívet. <i>Kérdőívet szétszítani!</i> <u>Mely problémák jellemzőek</u> a 16. kerületi fiatalokra? Mire adtak 4-est, 5-öst? Miért? <i>Ha több mindenre adtak 5-öst:</i> szerintetek melyik a legnagyobb probléma a kerületben? Melyek azok a problémák, amelyek <u>orvoslása megvalósítható</u> (mire adtak 4-est, 5-öst)? Hogyan lehetne orvosolni ezeket a problémákat? Ki tehetne érte? <ul style="list-style-type: none"> → a fiatalok maguk? → az önkormányzat? → ifjúsági önkormányzat? → a szülők? → civil szféra? → állam? 	<p>Együtt összegyűjteni</p> <p>Kérdőív kitöltése majd beszélgetni a kérdőívről</p>		

<ul style="list-style-type: none"> → iskola? ○ Melyek azok a problémák, amelyek <u>orvoslása nem valósítható meg</u> (mire adtak 1-est, 2-est)? ○ Miért nem? ○ Mit lehetne tenni? ○ Ki tehetne érte? <ul style="list-style-type: none"> → a fiatalok maguk? → az önkormányzat? → ifjúsági önkormányzat? → a szülők? → civil szféra? → állam? → iskola? 			
IFJÚSÁGI ÖNKORMÁNYZAT		10	85
<ul style="list-style-type: none"> • Önök kapcsolatban állnak ifjúsági önkormányzattal? Hallottak róla? • Mit gondolnak az ifjúsági önkormányzatról? • Mennyire hasznos a tevékenységük? • Mit változtatnának? 			
Egyéb			